

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Muğam və
opera sənəti
Arifini
itirdi
yazısı səh.3-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 2-4 avqust 2025-ci il Şənbə № 134 (8744) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Bakıda iki savaşaən ölkə nazirlərinin görüşü

İsrail və Suriya rəsmilərinin paytaxtımızda danışıqları haqda məlumatlar məxfi saxlanılır

yazısı səh.8-də

Ölkəmizə “Qırmızı Xaç” böhtanı

yazısı səh.9-da

Qalmaqallı məktəb

direktoru barədə yeni qərar

yazısı səh.10-da

İran agentliyi Yeganə

Hacıyevanı necə aldadıb?

yazısı səh.6-da

Şuşada konsulluğun

açılmasını yubadan səbəblər

yazısı səh.7-də

Dilimizdə danışanların

sayı 80 milyona çatır

yazısı səh.11-də

“Tağıyev” serialının çəkilişləri

pula görə dayandırıldı

yazısı səh.3-də

30-40 bal yığıb... xaricdə

oxumaq absurddur

yazısı səh.11-də

Səbiq icra başçısı

məhkəməyə çağırıldı

yazısı səh.5-də

Əkin sahəsini

yandırmaya görə həbslər

yazısı səh.12-də

Bakı-Astara yolu pullu olacaq

yazısı səh.15-də

Azərbaycanda ata adını

dəyişdirənlər var

yazısı səh.14-də

İQTİDAR YENİ DÖVRƏ HAZIRLAŞIR - “KADR BANKI” NDA DƏYİŞİKLİK

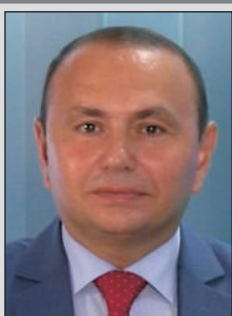
Son 6 ilin nəticələri təsdiqləyir ki, yalnız “Yüksəliş” müsabiqəsi ilə kadr potensialını zənginləşdirmək çətindir; hakimiyyət müasir idarəçilikdə fərqli strategiya seçməlidir - rəy

yazısı səh.5-də

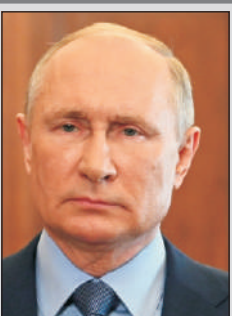
Moskvadan hiyləgər Xankəndi həmləsi

Rusiyanın ağıllı adamları Kremli Azərbaycanla münasibətləri normallaşdırmağa çağırır; TASS-ın üzrü qəbahətindən betər oldu... yazısı səh.4-də

Elşad Mirbəşiroğlu:
“Kimsə mənə
ruspərəst
deyirsə, şoka
düşürəm”

yazısı səh.12-də

Trampdan
Putinə hədə:
“Avqustun 8-nə
qədər vaxtın
var...”

yazısı səh.4-də

Sedat Pekerin
Bakıda
restoranı
olması iddiası
- təfərrüat

yazısı səh.12-də

Prezidentdən Fəxrəddin Manafovla bağlı sərəncam

Azərbaycan kino sənətinin inkişafında xidmətlərinə görə Fəxrəddin Manafov "Səhrət" ordeni ilə təltif edilib.

Bu barədə Prezident İlham Əliyev sərəncam imzalayıb. Qeyd edək ki, avqustun 2-də Fəxrəddin Manafovun 70 yaşı tamam olacaq.

İsrailin yeni səfiri nazirlə görüşdü

Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov İsrailin Azərbaycanada yeni təyin olunmuş fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Ronen Krausu qəbul edib.

Görüş zamanı səfir etimadnaməsinin surətini nazir Ceyhun Bayramova təqdim edib.

XİN başçısı səfiri təyinatı münasibətilə təbrik edib, ona Azərbaycanda diplomatik fəaliyyətində uğurlar arzulayıb.

Yeni səfir fəaliyyəti müddətində iki ölkə arasında əməkdaşlığın genişləndirilməsi istiqamətində səylərini əsirgəməyəcəyini vurğulayıb.

Görüş zamanı, həmçinin qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Elçin Məsiyev "Braqa"nın oyununa təyinat aldı

Azərbaycanın FIFA referisi Elçin Məsiyev UEFA Avropa Liqasının oyununa təyinat alıb.

"O, Rumıniyada ÇFR və Portuqaliyanın "Braqa" komandalan arasında keçiriləcək III təsnifat mərhələsinin ilk matçını idarə edəcək.

Ədalət təmsilçisinə Elşad Abdullayev

və Pərvin Talibov köməklik göstərəcək. Dördüncü hakim funksiyasını Fərid Hacıyev yerinə yetirəcək. VAR-da ispan Sezar Soto Qrado, AVAR-da Alexandro Munyis Ruis əyləşəcək.

Qeyd edək ki, avqustun 7-də baş tutacaq qarşılaşma Bakı vaxtı ilə saat 21:30-da start götürəcək.

Üç rayon xəstəxanasına yeni direktor təyinatı

TƏBİB-in İcraçı direktoru Vüqar Qurbanovun təqdimatı ilə bəzi tibb mütəxəssislərinə yeni direktorlar və direktor müavirləri təyin olunub.

Bu barədə TƏBİB-dən məlumat verilib.

Bildirilib ki, Goranboy Rayon Mərkəzi Xəstəxanasına Rafayil Mustafayev, Biləsuvar Rayon Mərkəzi Xəstəxanasına Asəf Məmmədov, Gədəbəy Rayon Mərkəzi Xəstəxanasına isə Sayiq Səmədov rəhbərlik edəcək.

Eyni zamanda Əhsən Yusifov Suraxanı Tibb Mərkəzinin direktorunun müavini, Turanə Rüstəmovə Gəncə Şəhər Birləşmiş Xəstəxanasının direktorunun müavini, Akademik Z.Məmmədov adına xəstəxananın rəhbəri, İlqar Əliyev Gəncə Şəhər Birləşmiş Xəstəxanasının direktorunun müavini, Abbas Səhhet adına xəstəxananın rəhbəri, Vüsal Sədrayev Şamaxı Rayon Mərkəzi Xəstəxanasının direktorunun cərrahi xidmətlər üzrə müavini vəzifəsinə təyin olunublar.

Azərbaycanda əcnəbi mediaya dair yeni tələblər

Azərbaycan Respublikasında xarici media subyektlərinin filial və nümayəndəlikləri dövlət qeydiyyatına alındıqdan sonra müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən bu barədə 3 (üç) iş günü ərzində müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma) məlumat verilməlidir.

Bu, Prezident İlham Əliyevin təsdiqlədiyi "Media haqqında" qanuna dəyişiklikdə əksini tapıb.

Qanuna əsasən, Azərbaycan Respublikasında xarici media subyektlərinin filial və nümayəndəlikləri dövlət qeydiyyatına alındıqdan sonra 7 (yeddi) iş günü ərzində Media Reyestrinə daxil edilmək üçün müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma) müraciət etməlidirlər.

Daha 7 min hektar ərazi minalardan təmizlənib

Azərbaycan Minatəmizləmə Agentliyi (ANAMA) tərəfindən verilən məlumata görə, azad olunan ərazilərdə iyul ayı ərzində 57 tank əleyhinə mina, 265 piyada əleyhinə mina, 2007 partlamamış hərbi sursat (PHS) aşkarlanıb və zərərsizləşdirilib.

Həmçinin 7 058,9 hektar ərazi minalardan təmizlənib.

Qeyd edək ki, minatəmizləmə əməliyyatlarını ANAMA, Müdafiə Nazirliyi, Fəvqəladə Hallar Nazirliyi (FHN) və Dövlət Sərhəd Xidməti (DSX) və dörd özəl şirkət Tərter, Ağdərə, Kəlbəcər, Ağdam, Xocalı, Xankəndi, Şuşa, Xocavənd, Laçın, Füzuli, Cəbrayıl, Qubadlı və Zəngilan ərazilərində, o cümlədən Qazax rayonunun işğaldan azad edilmiş Bağınis Ayrıım, Aşağı Əskipara, Xeyrimli, Qızılhacılı kəndlərində həyata keçirib.

yəndəliyin ləğvi üçün əsasdır. Nəzərdə tutulmuş hallarda müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) müraciəti əsasında həmin filial və ya nümayəndəliyin internet informasiya ehtiyatına (vəb-saytına) müraciət müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən dərhal məhdudlaşdırılır.

Azərbaycan Respublikasında xarici media subyektlərinin filial və nümayəndəliklərində çalışan jurnalistlər, həmçinin xarici jurnalistlər Media Reyestrinə daxil edilmir.

53 nəfərin diplomu saxta çıxdı

2024-cü ilin aprel ayından 2025-ci ilin aprel ayına qədər 53 nəfər tanınma üçün saxta diplom təqdim edib.

Bu barədə Təhsildə Keyfiyyət Təminatı Agentliyi məlumat yayıb.

Qeyd edilib ki, həmçinin kvalifikasiyasının tanınması barədə imtina qərarı verilmiş 12 nəfərin müxtəlif yollarla saxta tanınma şəhadətnaməsi əldə etmələri aşkar olunub.

"Agentliyin nizamnaməsinə əsasən, öz fəaliyyəti ilə əlaqədar sahədə inzibati xəta əlamətləri aşkar etdikdə, Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsinə uyğun olaraq tədbirlər görmək, cinayət əlamətləri olduqda isə aidiyyəti üzrə məlumat vermək qurumun vəzifələri arasında təsbit olunduğundan, aşkarlanmış saxta diplomlar, eləcə də şəhadətnamələrlə bağlı məlumatlar mütəmadi olaraq ümumiləşdirilərək qanunvericiliyin tələblərinə uyğun olaraq hüquqi qiymət verilməsi məqsədilə aidiyyəti qurumlara göndərilir", - deyər məlumatda vurğulanıb.

Azərbaycanın dövlət borcu açıqlandı

2025-ci il 01 iyul tarixinə Azərbaycanın dövlət borcu (daxili və xarici dövlət borcu) 25 milyard 695,6 milyon manat təşkil edib.

Maliyyə Nazirliyindən verilən məlumata əsasən, dövlət borcu 2025-ci il üzrə 130 milyard 662,5 milyon manat məbləğində proqnozlaşdırılan Ümumi Daxili Məhsulun (ÜDM) 19,6 faizini təşkil edib.

Ümumi dövlət borcunun 8.518,2 milyon manatı (5.010,7 milyon ABŞ dolları) və ya 33,2 faiz xarici dövlət borcunun, 17.177,4 milyon manatı və ya 66,8 faiz daxili dövlət borcunun payına düşür.

Nazirliyin məlumatına görə, 2025-ci ilin birinci yarımlı üzrə dövlət borcuna xidmət xərclərinin dövlət büdcəsi xərclərinə nisbəti 6 faiz təşkil edib.

2018-2025			
AYLIQ MÜAVİNƏTLƏR			
	2018	Artım	2025
Başlanğıc qrupu üzrə aylıq müavinətə nisbətən artım	33 m	4,2 dəfə	140 m
Altı başlanğıc qrupu üzrə aylıq müavinətə nisbətən artım	55 m	2,5 dəfə	140 m
Valideynlər, nəvələri və digər qohumları üzrə aylıq müavinətə nisbətən artım	50 m	2,8 dəfə	140 m
Qəyri-əmək fəaliyyətində olan şəxslər üzrə aylıq müavinətə nisbətən artım	45 m	3,1 dəfə	140 m

Bəzi müavinətlərdə artım

2018-2025-ci illərdə icra olunan davamlı sosial islahatlar bəşdən çox uşağı olan qadınlara hər uşağa görə aylıq müavinətin bu illərdə 4,2 dəfə artaraq 33 manatdan 140 manata çatmasına imkan verib.

Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin İctimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin verilən məlumata görə, həmin dövrdə ailə başçısını itirməyə görə aylıq müavinət 2,5 dəfə artırılaraq 55 manatdan 140 manata, valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların qeydiyyatlarına (himayəçilərinə) aylıq müavinət 2,8 dəfə artırılaraq 50 manatdan 140 manata çatdırılıb.

Bununla yanaşı, 1 yaşınadək uşağı olan aztəminatlı ailələrə müavinətdə də ciddi artım özünü göstərüb. 2018-ci ilə müqayisədə bu müavinət 45 manatdan 140 manata çatdırılmaqla 3,1 dəfə artırılıb.

"Tağıyev" serialının çəkilişləri pula görə dayandırıldı

Ekspert deyir ki, bu tipli tarixi serialların səkkiz bölüm olaraq çəkilməsi çox böyük maliyyə vəsaiti tələb edir

"Çoxseriyalı "Tağıyev" filminin maliyyə problemlərinə görə 8 bölümdən yalnız 4 bölümü çəkilib". Bunu "Tağıyev" filminin rejissoru və ssenari müəlliflərindən biri olan Zaur Qasımlı "Gilavar" "YouTube" verilişində səsləndirib. Onun sözlərinə görə, maliyyə imkanlarının məhdudluğu səbəbindən hazırda yalnız ilk 4 bölüm ekranlaşdırılıb: "Əgər maliyyə dəstəyi olsa, qalan 4 bölüm də ikinci sezon çəkilərək tamashaçılara təqdim ediləcək".

Qeyd edək ki, Bakı Media Mərkəzinin istehsalı olan "Tağıyev" filminin ilk iki bölümü - "Tağıyev: Neft" və "Tağıyev: Çar" artıq kinoteatrlarda nümayiş olunub.

Azərbaycanda niyə filmlərə, seriallara pul tapılır? Çəkilən serialların da keyfiyyəti olduqca aşağıdır. Bunun yeganə səbəbi maliyyədirmi? Yeni böyük pullar olsa, ortaya fərqli serial və ya film qoymaq üçün yaxşı rejissorlarımız, aktyorlarımız varmı?

Yeri gəlmişkən, Mədəniyyət Nazirliyinin tabeliyində Azərbaycan Respublikasının Kino Agentliyi (ARKA) yeni ekran əsərləri ilə bağlı bir sıra kinostudiya şirkətləri ilə yeni müqavilələr bağlayıb.

İqtisadiyyat.az-ın əldə etdiyi məlumata görə, ARKA ilə ümumilikdə 5 studiya arasında 6 filmə bağlı müqavilələr imzalanıb. Agentlik "Molla Nəsrəddin" və "Əbədi xatirə (Qu sədaqəti)" qısametrajlı animasiya filminin post-prodakşn işlərinin tamamlanması və film üzrə hüquqların qismən satın alınması ilə bağlı "Birlik Kinostudiyası" ilə müqavilə bağlayıb. Müqavilənin dəyəri isə 21 630 manat müəyyənleşib. Məlumat üçün bildirək ki, bu studiyanın rəhbəri tanınmış kino rəssamı, animasiya rejissoru, Azərbaycanın əməkdar incəsənət xadimi Fə

rəngiz Qurbanovadır.

Bundan əlavə, Agentlik "Ad günü şamları" tammetrajlı sənədli filminin post-prodakşn işlərinin tamamlanması və film üzrə hüquqların qismən satın alınması ilə bağlı "Buta film" şirkəti ilə 17 325 manat dəyərində müqavilə bağlayıb. Bu studiyanın rəhbəri quruluşçu operator Tural Əhmədsoydu.

Eyni zamanda ARKA ilə "Chinar Film" studiyası arasında isə 14 753 manatlıq müqavilə imzalanıb. Bu müqavilədə "Açıq məktub" qısametrajlı bədii filminin post-prodakşn işlərinin tamamlanması və film üzrə hüquqların qismən satın alınması nəzərdə tutulur. Bu studiyanın rəhbəri Azərbaycan Kinematografıqlar İttifaqının üzvü, rejissor və prodüссер Türcan Hüseynovdur.

Agentlik "Nəsil yaddaşı" qısametrajlı sənədli filminin post-prodakşn işlərinin tamamlanması və film üzrə hüquqların qismən satın alınması ilə bağlı isə "Azernyudmedia" şirkəti ilə müqavilə bağlayıb. Bu müqavilənin dəyəri isə 9 000 manat təşkil edir. Bu şirkətin rəhbəri isə rejissor, ssenarist və telejurnalist Kamran Qasımovdur.

Azərbaycan Respublikasının Əməkdar incəsənət xadimi, Mədəniyyət Nazirliyinin tabeliyində fəaliyyət göstərən Azərbaycan Kino Agentliyinin müşaviri Elxan Cəfərov "Yeni Müsavat"a danışib. O,

ilk olaraq 2 Avqust - Milli Kino Günü münasibətilə həm kino işçilərini, həm də kinosevərləri təbrik edib: "Kino yalnız kino işçilərinin maraq dairəsi deyil, ümumilikdə cəmiyyət üçün kütləvi maraq oyadan bir sənətdir.

"Tağıyev" filminin dörd seriyası çəkilib. Bildiyim qədər iki seriya artıq təqdim olunub, digər ikisi isə montaj mərhələsindədir. Hesab edirəm ki, dörd bölümlük serial kifayət edərdi. Çünki bu tipli tarixi serialların səkkiz bölüm olaraq çəkilməsi çox böyük maliyyə vəsaiti tələb edir. Tarixi kostumlar, dekorasiyalar, dövrə uyğun mühitin yaradılması, bütün bunlar ciddi xərc tələb edir. Belə layihəyə adi film kimi yanaşmaq olmaz.

Ümumiyyətlə, audiovizual sənət maliyyə baxımından çox çətin sahədir. Serial sahəsində vəziyyət daha da çətinləşir. Filmlərdə müəyyən qədər maliyyə ayrılır, amma bu da dünya standartları ilə müqayisədə aşağıdır. Bu da bir sıra obyektiv səbəblərlə bağlıdır - bazarımızın kiçik olması, filmin öz maya dəyərini qaytara bilməməsi və s. Bütün bunlar reallıqdır".

Elxan Cəfərov deyib ki, yeni mədəniyyət nazirinin təyin olunması ilə kino sahəsində yenilənmə mərhələsi başlayıb. O, prosesin mərhələli şəkildə davam etdiyini və bunun pozitiv nəticələr doğurduğunu vurğulayıb: "Yeni bir nəfəs, yeni yanaşma formalaşır, inkişaf mərhələsi başlayıb. Mən bir yaradıcı şəxs və kino xadimi olaraq bu prosesə dəstək göstərməyə çalışıram. Çünki heç bir şey birdən-birə olmur, hər şey pillə-pillə inşa olunmalıdır. 2015-ci ilə qədər kinoda müəyyən canlanma oldu, ard-arda filmlər çəkildi. Amma inkişafı davam etdirmək

üçün film istehsalı fasiləsiz olmalıdır. Bu, həm rejissorların, həm aktyorların, həm də digər mütəxəssislərin püxtələşməsi baxımından vacibdir. Son iki ildə bu istiqamətdə müəyyən işlər görülür".

Kino xadimi qeyd edib ki, hazırkı "Kino haqqında" qanun bəzi məqamlarla kino ictimaiyyəti qane etmir: "Həm maliyyə, həm də təşkilati məsələlərlə bağlı bəzi məhdudiyyətlər mövcuddur. Amma, bir daha deyirəm, bu proses mərhələli şəkildə gedir. Məsələn, "cashback" məsələsi prezidentin sərəncamı ilə gündəmə gəldi. Ümid edirik ki, növbəti mərhələdə kino istehsalının müəyyən vergi güzəştləri ilə, xüsusilə ƏDV-dən azad olunması ilə bağlı irəliləyişlər olacaq. Eyni zamanda sponsor və investorların stimullaşdırılması istiqamətində də addımlar göz-

Muğam və opera sənəti Arifini itirdi

Xalq artisti Arif Babayev avqustun 1-də vəfat edib. Xalq artisti iyulun 23-də kəskin tənfüs çatışmazlığı diaqnozu ilə Qax Rayon Mərkəzi Xəstəxanasına hospitalizasiya olunub. Vəziyyəti kritik ağır olduğundan paytaxtdakı tibb müəssisəsinə təxliyə edilib və vəfat etməsinə qədər burada müalicəsi davam etdirilib.

Qeyd edək ki, Arif Babayev 20 fevral 1938-ci ildə Ağdamın Sarıcalı kəndində anadan olub. Azərbaycan Mədəniyyət və İncəsənət Universitetini bitirdikdən sonra Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasında və Azərbaycan Dövlət Akademik Opera və Balet Teatrında çalışıb.

Arif Babayev muğam operalarında Məcnun, Kərəm (Ü.Hacıbəyov "Leyli və Məcnun", "Əsli və Kərəm"), Aşıq Qərib (Z. Hacıbəyov "Aşıq Qərib"), Camal (Ş. Axundova "Gəlin qayası") kimi yaddaqalan obrazlar yaradıb, eləcə də onun ifasında bütün muğam dəstgahları səslənmiş və lentə alınaraq Azərbaycan Dövlət Televiziyasının "Qızıl fond"una daxil olmuşdur.

1984-cü ildə ilk muğam müəllimi kimi Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasına işə qəbul olunan xanəndə 1990-cı ildə tarixdə ilk dəfə muğam professoru adı alıb və uzun müddət Milli Konservatoriyanın Muğam kafedrasına rəhbərlik edib.

"Şöhrət", "Şərəf", "İstiqlal" ordenli Xalq artisti 2 fevral 2024-cü ildə "Heydər Əliyevin 100 illiyi (1923-2023)" yubiley medalı, 8 may 2025-ci ildə isə Heydər Əliyev Mükafatı ilə təltif olunmuşdur.

Arif Babayevlə vida mərasimi Beynəlxalq Muğam Mərkəzində keçirilib. Mərasimdə mədəniyyət naziri Adil Kərimli və müavinləri, ölkənin mədəni-ictimai xadimləri, mərhumun ailə üzvləri və sənət dostları iştirak ediblər.

Prezident İlham Əliyev və Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva Xalq artisti Arif Babayevin vida mərasiminə əklil göndəriblər.

A.Babayev I Fəxri Xiyabanda dəfn edilib.
Allah rəhmət eləsin!

✎ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

✎ "Yeni Müsavat"

Trampdan yeni hədə: “Avqustun 8-nə qədər vaxtın var...”

ABSŞ prezidenti Donald Tramp Rusiyanın Ukraynanın paytaxtı Kiyevə son hücumuna sərt reaksiya verib. O bu hücumu “iyrənc” adlandırıb və Moskvaya qarşı yeni sanksiyalar tətbiq ediləcəyini bildirib. Tramp Ağ Evdə jurnalistlərə açıqlamasında deyib: “Hesab edirəm ki, Rusiyanın etdikləri iyrəncdir, çox üzücüdür. Çoxlu sayda rusiyalı da ölür”.

Trampın sözlərinə görə, onun xüsusi nümayəndəsi Stiv Uittkoff İsrailə səfərdən sonra Moskvaya gedəcək. “O, Rusiyaya gedir. İstəyirsiniz inanın, istəyirsiniz yox”, - deyərək Tramp jurnalistlərə bildirib.

Bu bəyanatlar Ukrayna Prezidenti Volodimir Zelenskinin Kreml rejiminin dəyişdirilməsi ilə bağlı çağırışından bir neçə saat sonra səslənib. Zelenski bildirib ki, Rusiyada siyasi rejim dəyişməsə, gələcəkdə regionda qeyri-sabitlik davam edəcək.

Ukrayna lideri Helsinki Yekun Aktının 50 illiyi münasibətilə keçirilən tədbirdə çıxış edərkən qeyd edib ki, Qərb hələ də Rusiyanı sülhə məcbur etmək imkanına malikdir. Zelenski gecə videomüraciətində əlavə edib: “Bu gün biz dəqiq bilirik ki, Avropaya sülhü qaytarmaq, Rusiyanı sülhə məcbur etmək, bu müharibəni bitirmək üçün nə lazımdır”.

Ukrayna Prezidenti həmçinin vurğulayıb ki, Rusiyaya qarşı yeni sanksiyalar və ölkəsinə dəstək üçün güclü addımlar atılacaq.

ABŞ-nin BMT-dəki nümayəndəsi Con Kelli Təhlükəsizlik Şurasındakı çıxışında bildirib ki, Prezident Tramp Ukraynada atəşkəsin əldə olunması üçün 8 avqust tarixini hədəf qoyub.

“Həm Rusiya, həm də Ukrayna atəşkəs və davamlı sülh barədə danışıqlar aparmalıdır. Artıq razılaşma vaxtıdır. Prezident Tramp aydın şəkildə bildirib ki, bu, 8 avqusta qədər baş verməlidir”, - deyərək Kelli bildirib.

Dövlət katibi Marko Rubio isə qeyd edib ki, altı aydır davam edən diplomatik cəhdlərə baxmayaraq, Vaşinqton Moskva ilə aparılan qapalı danışıqlarda indiyə qədər heç bir irəliləyiş görməyib.

Tramp isə açıqlamasında, Rusiya Prezidenti Vladimir Putinin davranışlarından “çox məyus olduğunu” bildirib. O əlavə edib ki, əvvəlki 50 günlük möhlət artıq 10-12 günə endirilib. Əgər Rusiya atəşkəs razılaşmasını qəbul etməzsə, ABŞ yeni iqtisadi tariflər tətbiq edəcək.

Ukrayna Prezidenti isə belə bir atəşkəsi qəbul etməyə hazır olduğunu deyib və Putinə birbaşa görüş təklif edib. Lakin Kremlin bu təklifi rədd etdiyi bildirilir.

Rusiya Dumasının 4 dəfə ardıcıl deputatı olmuş Oleq Şein bu mövzuda maraqlı paylaşım edib. Rusiyalı siyasətçi öz “Telegram” kanalında yazıb ki, “Bakı ilə Moskva arasında münaqişə yumşaq fazaya daxil olur”.

Şein qeyd edir ki, Azərbaycanla qarşı hərbi müdaxilə heç də “pasifizm”ə görə deyil, obyektiv səbəblərə görə istisna edilir. O hesab edir ki, bir tərəfdən Kremlin diqqəti Ukraynadakı müharibəyə yönəlib, digər yandan, Azərbaycanla qarşı hər hansı hərbi addım atılsa, Türkiyə açıq-aydın kənarda dayanmayacaq.

Şeine görə, Rusiyanın Azərbaycana qarşı iqtisadi təzyiq rıçaqları da son dərəcə məhduddur: “Azərbaycana birbaşa xarici investisiyaların cəmi 6,5%-i Rusiyadandır. Rusiyaya ixrac Azərbaycanın xarici dövriyyəsinin cəmi 3,5%-ni təşkil edir. Azərbaycan Rusiyaya 1,2 milyard dollarlıq mal satır, Rusiyadan isə 3,6 milyard dollarlıq mal alır - ticarət müharibəsi Rusiya müəssisələrinə üç dəfə daha

çox zərbə vuracaq”. Göründüyü kimi, təcrübəli və məntiqə düşünməyi bacaran siyasətçilər Kremlin səhv yolda olduğunu anlayır və qonşu dövlətlərlə bərabər hüquqlu, qarşılıqlı hörmətə dayanan münasibətlərin qurulmasının zəruriliyini qeyd edirlər.

Tanınmış rusiyalı jurnalist Oleq Kaşin “Minval Politika”ya müsahibəsində deyib ki, Putin Azərbaycanla rəis kimi danışmağa çalışdı, amma Putinin illüziyasıdır və Rusiya-Azərbaycan münasibətlərinin gələcəyi onun bunu necə dəf etməsindən, nə qədər ağırlı olacağından asılıdır”.

Bu arada isə TASS informasiya agentliyi tərəfindən Azərbaycanın Xankəndi şəhərinin “Stepanakert” adlandırılması gərginliyi yenidən

Moskvadan hiyləgər Xankəndi həmləsi

Rusiyanın ağıllı adamları Kreml Azərbaycanla münasibətləri normallaşdırmağa çağırır; TASS-ın üzrü qəbahətindən betər oldu...

artırır.

Rəsmi Bakı Rusiya Federasiyasının rəsmi dövlət agentliyi olan TASS-da Azərbaycanın Xankəndi şəhərinin “Stepanakert” adlandırılmasını ölkəmizin ərazi bütövlüyünə hörmətsizlik və təhqiramiz addım kimi qiymətləndirib: “Bu qeyri-dost addımla bağlı Rusiya tərəfinə xatırlatmaq istərdik ki, hələ 1923-cü ildə Azərbaycanın əzəli torpaqlarında yaradılmış Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətində Xankəndi şəhərinin adının qanunsuz olaraq dəyişdirilərək Azərbaycan xalqına qarşı daşnak ermənilərlə birgə qırğınlar törətmiş bolşevik Stepan Şaumyanın şəərinə “Stepanakert” adlandırılması Azərbaycana qarşı heqarət idi.

Rusiya tərəfinə bildirmək istərdik ki, onun rəsmi orqanları tərəfindən Azərbaycan toponimlərinin təhrif olunması və ərazilərimizin keçmiş separatçı qondarma rejim tərəfindən istifadə olunan adlarla qeyd olunması hallarına son qoyulmasını gözləyirik. Bu kimi hallar təkrarlanarsa, qarşılıqlı prinsipindən irəli gələrək Azərbaycan tərəfindən də Rusiya ərazisində bir çox yaşayış yerlərinin öz əzəli adları ilə qeyd edilməsi ilə nəticələnmə bilər. TASS informasiya agentliyindən bu məsələdə üzrxahlıq və müvafiq düzəliş edilməsini gözləyirik. Əks təqdirdə, qanunvericiliyə uyğun olaraq, TASS-ın Azərbaycanda fəaliyyətinə qarşı müvafiq tədbirlər görülməsi nəzərdə tutulur”.

Bu etirazdan sonra TASS Xankəndidə rusiyalı marinist

rəssam İvan Ayvazovskinin abidəsinin sökülməsi ilə bağlı yazının sərlövhəsində dəyişiklik edib.

Agentlik bu dəfə də “Stepanakert” sözünü “Xankəndi” yox, “Dağlıq Qarabağ” ifadəsi ilə əvəzləyib. Xatırladaq ki, artıq Azərbaycan Respublikası ərazisində “Dağlıq Qarabağ” adlı yer yoxdur.

Siyasi təhlilçi Sona Əliyevanın sözlərinə görə, bu, hazırda Rusiya və Azərbaycan arasındakı gərginliyin əsas səbəbkarı Kremlin keçmiş SSRİ respublikalarına imperalist siyasətinin dəyişməməsinin nəticəsidir: “Ukrayna ilə savaşa fonunda Rusiya ikinci cəbhə açmaq fikrindən uzaqdadır. Bu, Kremlin açıq siyasi inhiar deməkdir. Ona görə də Moskva Bakı ilə açıq konflikt-dən çəkinir. Amma Ukrayna savaşı olmasaydı, hər hansı eskalasiya haqqında düşünmək olardı. Üstəlik, Kremldə başa düşürlər ki, Azərbaycan Rusiya üçün nə Ukraynadır, nə də Moldova və Gürcüstan. Çünki Azərbaycanın adı çəkilən ölkələrdən fərqli olaraq etibarlı strateji müttəfiqləri var. Söhbət NATO ölkəsi Türkiyədən, nüvə dövləti Pakistandan və Yaxın Şərq məsələsində Rusiyadan incik düşmüş İsraildən gedir. Ən azından Moskva Ankara və İslamabad faktorunu ciddiyyə alır. Üstəlik, Britaniya və Çin də bu məsələyə səssiz qalmayacaq. Çünki ortada “Bir kəmərbir yol” kimi böyük layihə var. Bu o deməkdir ki, Bakıya Moskva tərəfindən hər hansı müdaxilə hətta III Dünya savaşına səbəb ola bilər. Azərbaycanı itirmək isə bütün Qaf-

qazı itirmək anlamına gəlir. İndiki məqamda Rusiya buna getməyəcək. Çünki nüvə dövləti olsa da, rus dövlətçiliyini risk altında qoymaq istəmir. Üstəlik, Rusiyadakı azsaylı xalqlar da artıq milli azadlıq hərəkatının siqnallarını işə salır. Bütün bunlar Rusiyanı geri çəkilməyə təhrik edir”.

Ədalət, Hüquq, Demokratiya (ƏHD) Partiyasının sədr müavini, politoloq Niyaməddin Orduxanlı Rusiyadakı azərbaycanlıların deportasiya edilməmələri ilə bağlı çox maraqlı bir düşüncədədir: “Partiyamızın mövqeyi ondan ibarətdir ki, Azərbaycanla Rusiya arasındakı münasibətlər ikitərəfli, qarşılıqlı və normal istiqamətdə inkişaf etdirilsin. Azərbaycan Rusiya üçün xüsusi əhəmiyyətli ölkədir. Elə düşündükdülər ki, Rusiyada yaşayan azərbaycanlılar kütləvi şəkildə deportasiya olunacaq. Ancaq bu baş vermədi. Rusiyada başa düşürlər ki, geri qayıdan azərbaycanlılar hökumətdən Rusiya ilə bütün əlaqələri kəsməyi tələb edəcək. Ermənistandan azərbaycanlıların qovulması nümunəsi göz önündədir. Həm də Rusiyanın işçi qüvvəsinə ehtiyacı var. Biz inanırıq ki, Rusiya prezidenti Vladimir Putin özündə güc tapan kimi Azərbaycanla münasibətləri pozmaq istəyən ətrafındakı müəyyən şəxsləri hakimiyyətdən uzaqlaşdıracaq və münasibətlər bərpa olunacaq. Bunun baş verməsi ən çox Putinə lazımdır. Bu səbəbdən də Rusiya ilə də yaxın gələcəkdə münasibətlərin tənzimlənməyini gözləyirik. Dediklərimi artıq

Rusiya Dumasının deputatı Oleq Şein etiraf edir. Bakı ilə Moskva arasında münasibətləri pozmaq Rusiya üçün ancaq ziyan gətirə bilər.

Əlbəttə, Azərbaycana qarşı hər hansı bir hərbi addımın atılması, Türkiyənin, Pakistanın da kənarda qalması deməkdir. Açıq şəkildə Azərbaycana dəstək verəcəklər. Bizim hər iki qardaş, dost ölkələrlə hərbi müttəfiqliyə dair sənəd imzalamışıq. Rusiya Azərbaycanın ona olan münasibətini unutmalıdır. Qərbin ən ağır sanksiyalarına qoşulmayan Azərbaycan və Türkiyə Rusiya üçün “oksigen balonu” olub. Tam haqlısınız ki, Azərbaycan Rusiya ilə il ərzində bir neçə milyard dollarlıq mal alır, ticari və iqtisadi əlaqələri mövcuddur. Bundan imtina Rusiyaya nə verə bilər ki?! Siz bura qardaş Türkiyə ilə Rusiya arasındakı illik dövrü-yeni də əlavə edin. Azərbaycanla Rusiyanın əlaqələrinin pozulması Rusiyaya böyük itkilərə gətirib çıxarda bilər. Bütün bunları Rusiya çox yaxşı bilir. Bir məsələni də xüsusi olaraq nəzərinizə çatdırım ki, Rusiyanın ən yuxarı səviyyədə hakikiyyətdə təmsil olunan qüvvələr var ki, bütün gücü ilə çalışıb ona nail olmaq istəyir ki, Rusiya ilə Azərbaycan arasındakı münasibətlər daha da kəskin istiqamət alsın. Bu qüvvələr güclü erməni diaaporasına yaxın şəxslərdir. Ona görə açıqlamamın əvvəlində dedim ki, Putin bu qüvvələri ətrafından qovmalıdır”.

□ **Cavanşir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin 26 iyul 2019-cu il tarixli sərəncamı ilə "Yüksəliş" müsabiqəsinin təsis edilməsi kadr potensialının formalaşdırılması məqsədi daşıyır.

rayonlarını təmsil edir. 42,86 faizi dövlət sektorunda, 57,14 faizi isə özəl sektorda çalışır. Müsabiqənin başladığı 2019-cu ildən indiyədək ümumilikdə 39 536 iştirakçının şəxsi hesabı yaradılıb. Bu illər ərzində 116 nəfər qalib olub, 49 nəfər isə dövlət və

ümumilikdə, ölkədə kadr təyinatlarında daha çox gənclərə üstünlük verilir. Prezident İlham Əliyevin savadlı gənc kadrları vəzifələrə təyin etməsi kadr islahatlarının ən ciddi komponentlərindəndir və hər kəs tərəfindən dəstəklənir. Prezident kadrları təyin

Parlament üzvü hesab edir ki, yeni kadrların dövlətçiliyə baxışı, dövlətçilik təfəkkürü də olduqca mühümdür: "Onun təkə savadı bütün məsələləri həll etmir. Onun dünyagörüşü və vətənə bağlılığı önəmli məqamlardır. Bu səbəbdən, "Yüksəliş" müs-

Sabiq icra başçısı məhkəməyə çağırıldı

Lütvəli Babayev oğlunun əmlakını geri qaytara biləcəkm?

"Aztelekom" MMC-nin sabiq baş direktoru Məhəmməd Məmmədovun biznesmen oğlu Babək Məmmədovun zərərçəkmiş kimi tanındığı məhkəmədə iştirak etməkdə maraqlı deyil. "Qafqazinfo"-nun məlumatına görə, iş adamının laqeydliyi Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə keçirilən ardıcıl bir neçə iclası yarımçıq qoyub.

İş adamı iddia edir ki, müğənni Elarizin kürekəni kimi tanınan 33 yaşlı birjaçı Nizami Alışan onun 1 milyon 300 min dollar pulunu dələduzluq yolu ilə ələ keçirib.

Amma aldanan tək o deyil. Babək kimi daha iki biznesmen də cinayət işində zərərçəkmiş kimi tanınıb. Bunlardan biri Nərimanov rayon prokurorunun keçmiş müavini Zeynal Usubov, digəri isə iş adamı Yadigar İsmailovdur. Onlar şikayətlənirlər ki, Nizami Alışan hər üçünü internet üzərindən gəlir əldə etmək vədinə inandıraraq birja tipli platformaya yatırım etməyə təşviq edib.

Prosesin irəliləməsində ən ciddi əngəllərdən biri zərərçəkmiş Babək Məmmədovun davamlı olaraq məhkəmə çağırışlarına məhəl qoymamasıdır. Baxmayaraq ki, külli miqdarda pul itirən biri kimi bütün işin hərtərəfli araşdırılmasında ələ özü maraqlı olmalıdır. Artıq üçüncü dəfədir ki, o, hakim çağırışlarına gəlmir.

Xanım hakim növbəti dəfə məhkəməyə gəlməyəcəyi halda məhkəməyə məcburi gətirilmə üçün polisə müraciət edəcək. Qeyd edək ki, Nizami Alışan AzTV-nin keçmiş sədri Arif Alışanovun qardaşı oğlu, müğənni Elariz Məmmədovun isə kürekənidir. O, 1 ildən çoxdur həbsdədir.

Zərdab və Mingəçevirin sabiq icra başçısı Lütvəli Babayevin oğlunun zərərçəkmiş kimi tanındığı cinayət işi üzrə məhkəmə araşdırması davam edir.

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə keçirilən son məhkəmə iclasda sabiq icra başçısının oğlu Babək Babazadə tərəflərin suallarını cavablandırıb.

Bu iş üzrə "Uniklinika"-nın baş həkimi Aruz Əliyev və onun dostu Ehtiram Kərimov həbs olunub. İttihama əsasən, onlar Babazadəyə məxsus 2 milyon manat dəyərində əmlakı sataraq qazanılan vəsaiti ələ keçiriblər.

Cinayət işini araşdıran hakim Mahirə Kərimova özü də Babək Babazadəyə sual verib. Hakim ondan külli miqdarda qiyməti olan əmlakları özəsinə necə etibar etdiyini soruşub: "Sizin 2 milyon vergi borcunuz olub. Aruz da deyib ki, sən çıx get Türkiyəyə, mən həll edəcəyəm. Siz buna necə inandınız? Özü də ali təhsilli adamsınız. Vergi borcu elə bir şeydir ki, ancaq hüquqi qaydada həll edilə bilər. Bu-nu bilməli idiniz".

Zərərçəkmiş şəxs cavab olaraq deyib ki, Aruz onların ailə həkimi olub. Münasibətləri də həmişə yaxşı olduğu üçün hər şeyi onunla məsləhətləşib. Vəkillər onu da gündəmə gətiriblər ki, Babəlinin atası Lütvəli Babayev uzun illər yüksək vəzifədə, o cümlədən müxtəlif rayonların icra başçısı postunda olub. Buna baxmayaraq, Babazadə nəyə görə atasına yox, başqa adamlara müraciət edib?

Babək bu suala cavab verməkdən zərərçəkmiş kimi imtina edib.

Eks-icra başçısı Lütvəli Babayev özü də bu işdə şahiddir. Növbəti iclas üçün o da məhkəməyə çağırılacaq.

Xatırladaq ki, Lütvəli Babayev 2005-2007-ci illərdə Mingəçevirin, 2007-2019-cu illərdə isə Zərdabın icra başçısı işləyib.

■ **Elşən MƏMMƏDƏLİYEV,**
"Yeni Müsavat"

İqtidar yeni dövrə hazırlaşır - "kadr bankı"nda dəyişiklik

Son 6 ilin nəticələri təsdiqləyir ki, yalnız "Yüksəliş" müsabiqəsi ilə kadr potensialını zənginləşdirmək çətinidir; hakimiyyət müasir idarəçilikdə fərqli strategiya seçməlidir - rəy

Müsabiqə iştirakçıları 5 mərhələdən keçməlidir - qeydiyyat, onlayn seçim, üz-üzə mərhələ, yarımfinal və final. Xatırladaq ki, müsabiqənin onlayn seçim və əyani mərhələlərində müsabiqə iştirakçıları qiymətləndirilərkən ən qabaqcıl beynəlxalq imtahan sistemlərində (TOEFL, GMAT, SAT) tətbiq edilən T-score qiymətləndirmə üsulundan istifadə olunur. Azərbaycanda bu imtahan qiymətləndirmə sistemi ilk dəfə "Yüksəliş" yarışmasında tətbiq edilib. Nəticələrin hesablanması istifadə edilən bu üsul bu gün dünyada ən qabaqcıl və ədalətli hesab olunur.

Onu da deyək ki, iyulun 20-də Azərbaycanda məncementin inkişafı sahəsində genişmiqyaslı respublika müsabiqələrindən biri olan beşinci "Yüksəliş" müsabiqəsinin final mərhələsi başa çatıb. Bu il müsabiqədə iştirak üçün müraciətlərin sayında bütün rekordlar qırılıb, yeni 16.553 nəfər ən yaxşı menecer adı uğrunda mübarizə aparmaq arzusunda olduğunu bildirib. Bu saydan yalnız bir neçə mərhələdə ciddi seçimdən keçən 124 finalçı tək-cə bacarıqlarını deyil, həm də komanda işinə hazır olduqlarını, stressə davamlılıqlarını və strateji düşüncələrini nümayiş etdiriblər. Finalı Təşkilat Komitəsinin üzvləri ilə yanaşı, Prezident Administrasiyasının nümayəndələri, nazirlər, dövlət qurumlarının və komitə rəhbərləri də diqqətlə izləyiblər.

Beşinci müsabiqənin nəticələrinə əsasən, 20 nəfər qalib olub. 65%-i (13 nəfər) 31-40, 35%-i (7 nəfər) 21-30 yaş qrupundadır. Qaliblərin təhsil səviyyəsi də heyranedicidir: onlardan 15-i magistratura pilləsini, 3-ü isə doktorantura pilləsini bitirib. Onu da qeyd edək ki, qaliblər ölkənin hər yerindən gəlir. Qaliblərin 70 faizi (14 nəfər) Bakını, 30 faizi (6 nəfər) isə Azərbaycanın digər iqtisadi

özəl strukturlarda yüksək vəzifələrdə çalışaraq karyera yüksəlişi əldə edib.

Bu rəqəmlər isə təsdiqləyir ki, yalnız "Yüksəliş" müsabiqəsi ilə ölkənin kadr bankını yaratmaq çətinidir. Bəs daha hansı addımlar atılmalıdır? Müasirləşən dünyada innovativ idarəçilik üçün nə kimi işlər görülməlidir? Artıq ənənəvi metodlar işə yaramır və yeni reallıqlarla ayaqlaşmaq, ona uyğunlaşmaq üçün gənc, bilikli kadrlardan istifadə etmək lazımdır. Dövlət qurumlarındakı vəzifələrdə yeni nəslin bilikli nümayəndələrinin təmsilçiliyi, onların önə çəkilməsi daha çox faydalı ola bilər. Çünki onlar müasir dövrün yeniliklərini, texnologiyalarını bilirlər, yeni yanaşmalar, ideyalar gətirirlər. Prezident İlham Əliyev vurğulayıb ki, müasir kadr siyasəti vətənpərvərlik, peşəkarlıq və milli dəyərlərə sadiqlik üzərində qurulmalıdır. Amma statistikadan görünür ki, görülməli hələ çox iş var.

Bundan əlavə, hakim komandada davamlı olaraq gənc kadrların irəli çəkilməsi prosesi getsə də, onlardan narazılıq da olur. Yaşlı məmurların yerinə gənclər təyin edilməsi nəticəsində etimadı doğruldan da oldu, doğrultmayan da.

edərkən görürük ki, onları qəzifələrdə çalışaraq karyera yüksəlişi əldə edib. Bu rəqəmlər isə təsdiqləyir ki, yalnız "Yüksəliş" müsabiqəsi ilə ölkənin kadr bankını yaratmaq çətinidir. Bəs daha hansı addımlar atılmalıdır? Müasirləşən dünyada innovativ idarəçilik üçün nə kimi işlər görülməlidir? Artıq ənənəvi metodlar işə yaramır və yeni reallıqlarla ayaqlaşmaq, ona uyğunlaşmaq üçün gənc, bilikli kadrlardan istifadə etmək lazımdır. Dövlət qurumlarındakı vəzifələrdə yeni nəslin bilikli nümayəndələrinin təmsilçiliyi, onların önə çəkilməsi daha çox faydalı ola bilər. Çünki onlar müasir dövrün yeniliklərini, texnologiyalarını bilirlər, yeni yanaşmalar, ideyalar gətirirlər. Prezident İlham Əliyev vurğulayıb ki, müasir kadr siyasəti vətənpərvərlik, peşəkarlıq və milli dəyərlərə sadiqlik üzərində qurulmalıdır. Amma statistikadan görünür ki, görülməli hələ çox iş var.

Parlamentin Elm və Təhsil Komitəsinin üzvü Ceyhun Məmmədov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında qeyd etdi ki, hər bir dövlətin idarəçiliyində yaxşı kadr önəmli faktordur. Deputat vurğuladı ki, hətta məşhur deyim də var: kadr hər şeyi həll edir. Onun sözlərinə görə, bütün ölkələr çalışırlar ki, savadlı kadr yetişdirlənsinlər, həmçinin təcrübəli kadrların biliklərini yeni nəsle ötürsünlər. "Çünki dövlət qulluğu tamamilə fərqli məsələdir. Bu gün dünyagörüşü zəngin kadrlara böyük ehtiyac var. Xüsusən də dövlətçilik ənənələri güclü olan ölkələrdə kadr potensialının zəngin olması əhəmiyyət daşıyır. Məsələn, İrani qeyd etmək olar. Azərbaycanda da bu gün qarşımızda duran vəzifələrdən biri savadlı kadrlar yetişdirməkdir", - deyər Ceyhun Məmmədov bildirdi.

biqəsi görülməli hətta məşhur deyim də var: kadr hər şeyi həll edir. Onun sözlərinə görə, bütün ölkələr çalışırlar ki, savadlı kadr yetişdirlənsinlər, həmçinin təcrübəli kadrların biliklərini yeni nəsle ötürsünlər. "Çünki dövlət qulluğu tamamilə fərqli məsələdir. Bu gün dünyagörüşü zəngin kadrlara böyük ehtiyac var. Xüsusən də dövlətçilik ənənələri güclü olan ölkələrdə kadr potensialının zəngin olması əhəmiyyət daşıyır. Məsələn, İrani qeyd etmək olar. Azərbaycanda da bu gün qarşımızda duran vəzifələrdən biri savadlı kadrlar yetişdirməkdir", - deyər Ceyhun Məmmədov bildirdi.

Deputatın sözlərinə görə, "Yüksəliş"lə bərabər Dövlət İdarəçilik Akademiyası da var və kadr yetişdirməklə məşğuldur: "Orada təlimlər, kurslar keçirilir. Məsələn, mən İrani nəyə görə qeyd etdim, qonşu ölkədə bir kadri evəz edəcək 10 namizəd tapılır, sistem saxlanılır. Yeni yeni gələn məmur dövlətin strategiyasını davam etdirməlidir, onu dağıtmalı deyil. Təəssüf ki, bəzən bunun əksini görə bilirik. Odur ki, "Yüksəliş" müsabiqəsi yaxşı yarıdır. Amma mənə narazı edən məqamlardan biri də bəzilərində dövlətçilik təfəkkürünün zəif olmasıdır. Bu istiqamətdə iş aparılmalıdır".

■ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

İranın siyasi elitasının qəzeti kimi tanınan "Tehran Tayms" (The Tehran Times) başlığı ilə diqqət çəkib. "Zəngəzur: Qafqazda biləcək dəhliz. İranın qəti şəkildə qarşı çıxdığı bu qeyri-qanuni marşrut üçün yenidən səslənən çağırışlar regionu xaosla sürükləyəcək", - deyər nəşr qeyd edib. Qəzet iddia edir ki, "Bakı İranın Zəngəzur dəhlizinə qarşı çıxdığını yaxşı başa düşür, eyni zamanda, Tehranla birbaşa münaqişədən qaçmaq istəyir. Buna görə də Azərbaycan İranın bu məsələyə potensial siyasi və hərbi müdaxiləsinin qarşısını almaq üçün İsrail, İngiltərə, ABŞ və NATO kimi müxtəlif beynəlxalq oyunçuları prosesə cəlb etməyə çalışır".

"Azərbaycan İranın qorxusundan..."

Bakıya növbəti hücum

Tehranın siyasi elitasının mediası Zəngəzurla bağlı rolumuzu kiçiltməyə çalışıb - İrana qarşı beynəlxalq koalisiya qururuq?

Məqalədə deyilir ki, İslam İnqilabı rəhbərinin baş müşaviri Əli Əkbər Vilayəti Zəngəzur məsələsini bu günə qədər ən sərt şəkildə pisləyib. Sitat: "Dəhliz əlaqələri gücləndirmək və iqtisadi layihələri inkişaf etdirməkdən çox, İranın Cənubi Qafqazda mövqeyini zəiflətmək, İran və Rusiyaya quru yolla blokada tətbiq etmək və son nəticədə İran daxilində separatizmi qızışdırmaq məqsədi daşıyır".

Qeyd edək ki, İran son vaxtlar Zəngəzur dəhlizi layihəsinə qarşı açıq təbliğatını kəskin artırıb. Maraqlıdır ki, qonşu ölkədən xoşagəlməz bəyanatlar fonunda Azərbaycan rəsmiləri İran səfiri Müctəbə Dəmirçilu ilə görüşüblər. Əvvəl xarici işlər nazirinin müavini Araz Əzimov səfirle görüşüb. Görüşdə ikitərəfli əlaqələrin mövcud durumu, habelə bir sıra regional və global məsələlər nəzərdən keçirilib. Səfir iki ölkə arasındakı əlaqələrin dostluq və qardaşlıq prinsiplərinə söykənərək inkişaf etdiyini diqqətə çatdırıb. Elə həmin gün səfiri baş nazirin müavini Şahin Mustafayev də qəbul edib. Görüş zamanı iki ölkə arasında iqtisadi əməkdaşlıqda son vəziyyət müzakirə olunub.

Tərəflər ticarət, investisiya, nəqliyyat, energetika və infrastruktur layihələri üzrə ikitərəfli əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsini, eyni zamanda, əvvəlki sazişlərin icrası prosesinin sürətləndirilməsini və iki ölkənin mövcud iqtisadi potensialından daha çox istifadə edilməsinin vacibliyini vurğulayıblar. Bundan sonra səfirin Azərbaycan XİN-in sözcüsü Ayxan Hacızadə ilə görüşməsi xəbəri yayılıb. Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat xidməti idarəsinin rəisi Müctəbə Dəmirçilu ilə ölkələr arasında media sahəsində əməkdaşlığın inkişafı istiqamətləri müzakirə edib. Görüş zamanı həmçinin media nümayəndə heyətlərinin mübadiləsi və iki ölkənin xəbər agentlikləri arasında əməkdaşlığın artırılması diqqət mərkəzində olub.

Göründüyü kimi, bir gün ərzində səfirə xüsusi diqqət göstərilib. Bəllidir ki, bundan bir gün əvvəl Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev də İranın Ali Milli Təhlükəsizlik Şurasının katibi Əli Əkbər Əhmədian arasında telefon danışığı olub. İran KİV-nin yazdığına görə, telefon danışığı zamanı Azərbaycan

prezidentinin köməkçisi qarşı tərəfə İsrail-İran gərginliyi zamanı həlak olan şəxslərlə bağlı başsağlığı verib. Tərəflər həmçinin ikitərəfli münasibətlərin inkişaf etdirilməsini və iki ölkə prezidentlərinin əldə etdiyi razılaşmaların icrasının vacibliyini vurğulayıblar. Bununla yanaşı, İranın Ali Milli Təhlükəsizlik Şurasının katibi Əli Əkbər Əhmədianın Azərbaycana planlaşdırılan səfəri müzakirə olunub.

Təmaslardan da aydın olur ki, hökumət səviyyəsində əlaqələr inkişafdadır, amma dəhliz məsələsinə gələndə İran əsl simasını göstərir. Belə yerə deyirlər: "Bu nə pəhriz, bu nə turşu"?!

Bunun üzərinə İran Prezidenti Pezeşkianın son açıqlamasını da əlavə etsək, belə nəticə hasil olur ki, rəsmi Tehran Bakı ilə münasibətlərin genişlənməsində maraqlıdır, dini rəhbərliyə yaxın SEPAH, onun media resursları dəhlizlə bağlı anti-Azərbaycan fəaliyyəti davam etdirir. Pezeşkian günahı İranda axartmaq lazım gəldiyini etiraf edib: "Necə ola bilər ki, mən ora gedib razılığa gəlmirəm? Biz onlarla qonşu ola-ola əlaqə yarada bilmirik. Necə olur ki, İsrail bunu kənardan gəlib edə bilər?" İran Prezidenti əla-

və edib ki, əgər iki qonşu ölkə arasında əlaqələr qurulmasa, məsuliyyət İran tərəfinin üzərinə düşür: "Əgər rabitə qurulmazsa, deməli, günah bizdədir".

Siyasi təhlilçi Asif Nərimanlının sözlərinə görə, İran nəşrinin yaydıqları təsadüfi deyil, az əvvəl Vilayəti də Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı köhnə iddiaları yenidən gündəmə gətirmişdi: "O, iddia edir ki, bu dəhliz NATO-nun üzərinə düşür: "Əgər rabitə qurulmazsa, deməli, günah bizdədir". Siyasi təhlilçi Asif Nərimanlının sözlərinə görə, İran nəşrinin yaydıqları təsadüfi deyil, az əvvəl Vilayəti də Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı köhnə iddiaları yenidən gündəmə gətirmişdi: "O, iddia edir ki, bu dəhliz NATO-nun üzərinə düşür: "Əgər rabitə qurulmazsa, deməli, günah bizdədir".

Siyasi şərhçi situasiyanın dəyişdiyini müşahidə edir: "Bakı, Ankara və İrəvan xəttində müzakirə edilən regional kommunikasiyanın açılması prosesində Moskvanın birbaşa iştirakı arxa plana keçib. İranın son dövrlər Zəngə-

İran agentliyi Yeganə Hacıyevanı necə aldadıb?

Politoloq: "Bundan sonra "Mehr" ilə mövcud əməkdaşlığımı dayandırırım"

Politoloq Yeganə Hacıyeva İranın yarımrəsmi "Mehr" informasiya agentliyinin onu aldadaraq, xəbəri olmadan çıxışçı kimi təqdim etdiyini bildirib. Modern.az xəbər verir ki, o bu barədə özünün sosial şəbəkə hesabında yazıb.

Yeganə Hacıyeva bildirib ki, "Mehr" agentliyi tərəfindən Zəngəzur dəhlizi mövzusunda keçiriləcək konfransla bağlı paylaşılan məlumatlarda onun da çıxışçılar siyahısında yer aldığı göstərilib. Lakin politoloğun sözlərinə görə, bu, tamamilə onun xəbəri və razılığı olmadan baş verib.

"Facebook dostlarımla paylaşdığım məlumatlardan öyrəndim ki, planlaşdırılan konfransda mənim də iştirakım nəzərdə tutulur və adım çıxışçılar siyahısında yer alıb. Bu mənim üçün gözlənilməz idi. Bəyan edirəm ki, adım həmin siyahıya məndən xəbərsiz və şerti şəkildə əlavə olunub", - deyər Hacıyeva qeyd edib.

Politoloq əlavə edib ki, sadəcə Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı "Mehr" agentliyinə videomüsahibə verib, lakin həmin videomaterialın beynəlxalq forum çərçivəsində səsləndiriləcəyi barədə onun məlumatı olmayıb və bu, əvvəlcədən onunla razılaşdırılmayıb.

Yeganə Hacıyeva artıq "Mehr" agentliyinə və müsahibəni götürən jurnalistə yazılı etiraz məktubu göndərdiyini, adının spikerlər siyahısından çıxarılmasını tələb etdiyini bildirib.

"Bütün bunları nəzərə alaraq, bundan sonra "Mehr" informasiya agentliyi ilə müsahibə və şərh vermək kimi mövcud əməkdaşlığımı dayandırırım", - deyər politoloq vurğulayıb.

Qeyd edək ki, "Mehr" agentliyi İranın hakim dairələrinə yaxınlığı ilə tanınır və dəfələrlə Cənubi Qafqaz regionu ilə bağlı təhrif olunmuş məlumatların yayılmasıyla gündəmə gəlib.

zur dəhlizi ilə bağlı intensiv açıqlamalarının birinci səbəbi budur: Moskvanı öz cəbhəsinə çəkmək, xüsusilə Tramp Administrasiyasının təklifləri fonunda. İkinci səbəb İsrailə 12 günlük müharibədən sonra regionda İranın gücünə olan inamın azalmasıdır, xüsusilə indiyə qədər Tehranı alternativ "qapı" olaraq gören İrəvan üçün. Buna görə İran proseslərə yeganə müdaxilə imkanı olan Ermənistan amilindən məhrum olmaq riski ilə üzləşib. Vilayətinin "qırmızı xətlərdən" bəhs etməsi və "dəhlizin qarşısını biz aldığımız" deməsi Ermənistanla xatırlatmadır".

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin əməkdaşı Aqşin Kərimovun qənaətinə görə, Zəngəzur dəhlizi ilə əlaqədar son bəyanatlar, cənub qonşumuzun mediasında dərc edilən materiallar Rusiya-Qərb rəqabətinin arasında İran maraqlarını təmin etmək planını ifadə edir. Onun fikrincə, İranın Azərbaycan-Türkiyə stra-

teji ittifaqına, bu müttəfiqliyin yaratdığı böyük ölçülü tərəfdaşlıq xəttinə müqavimət göstərmək potensialı qalmayıb. "Azərbaycan-İran münasibətlərində açıq qalan strateji məhiyyətli məsələlər çoxdur. Zəngəzur koridoru regional və beynəlxalq strateji zərurətlərdən irəli gələrək yeni münasibətlər sistemi yaratmaq vəzifələrini müəyyən edir. Müəyyənədic faktorun lokomotivi Azərbaycan və Türkiyə strateji ittifaqdır. Yerdə qalanlar isə koridora geoiqtisadi və geosiyasi komponent kimi yanaşmalarla maraqlarını təmin etməyə çalışanlardır. Bu cəhətdən İranın dəhlizə qarşı mövqeyi dar motivasiyalıdır və Tehranın Azərbaycanın maraqlarına qarşı geniş şəkildə müqavimət göstərə bilmək potensialı getdikcə daha da məhdudlaşacaq", - deyər siyasi şərhçi bildirib.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Türkiyə Azərbaycanın qərarı ilə Şuşada və ya Qarabağın istənilən şəhərində konsulluq açmağa hazırdır. Bunu Türkiyənin Azərbaycandakı fövqəladə və səlahiyyətli səfiri Birol Akgün deyib.

“2021-ci ildə Şuşada Türkiyə konsulluğunun açılması ilə bağlı ərizə vermişik. Hələlik heç bir ölkənin Şuşada konsulluğu yoxdur. Azərbaycan bu qərarı öz suveren hüquqları çərçivəsində verəcək. Azərbaycanın qərarı ilə Şuşada və ya Qarabağın istənilən şəhərində konsulluq açmağa hazırıq”, - səfir bildirib.

Xatırlatmaq yerinə düşər ki, Şuşada baş konsulluğun

tik baxımından da vacib əhəmiyyətə malik yerə çevrilə bilər ki, bu da Azərbaycanın iqtisadi imkanlarını artırmış olar.

Şuşada konsulluğun açılmasını yubadan obyektiv səbəblər hansılardır? Ola bilər ki, Şuşanın ərazisi kiçik olduğu üçün konsulluq binası Xankəndi, Ağdam və ya Xocalıda olsun?

Milli Məclisin deputatı, Ana Vətən Partiyasının sədr

Şuşada konsulluğun açılmasını yubadan səbəblər

Zəngəzur dəhlizinin reallaşması Azərbaycan və Türkiyə üçün indi əsas prioritetdir və konsulluqla bağlı gecikməni anlamaq çətin deyil

açılması ilə bağlı mövqeyini qardaş ölkə ən yüksək səviyyədə bir neçə dəfə bəyan edib. Hələ 44 günlük müharibədən bir neçə ay sonra Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan jurnalistlərə açıqlamasında “Biz də Şuşada baş konsulluq açırıq”, - deyərək əminliklə bildirmişdi. 2023-cü ilin yayında da Türkiyə prezidenti Azərbaycan lideri ilə görüş zamanı ölkəsinin Azərbaycanla Şuşa Bəyannaməsi ilə mütəfiqlik səviyyəsinə yüksəldilən əlaqələri bütün sahələrdə inkişaf etdirməkdə qərarlı olduğunu bildirmişdi. “Şuşada baş konsulluğumuz istədiyiniz vaxt açmağa hazırıq. İnşallah, Şuşadakı baş konsulluğumuz açılarsa, bu, təbii ki, başda Ermənistan olmaqla bütün dünyaya ayrı bir mesaj olacaq”, - Türkiyə prezidenti bildirmişdi.

Ekspertlərin fikrincə, Şuşada konsulluğun tezliklə açılmasının siyasi-iqtisadi və mənəvi əhəmiyyəti var. Bu, Qarabağda Türkiyənin varlığının bir daha təsdiqi deməkdir. Konsulluqlar həmişə qarşılıqlı şəkildə açılır, yeni Azərbaycan da Türkiyənin hansısa şəhərində yeni bir konsulluq açmağa bilər. Şuşada konsulluğun açılması ilə şəhər turis-

müavini Günay Ağamalı “Yeni Müsavat”-a bildirdi ki, 44 günlük Vətən müharibəsində əldə etdiyimiz tarixi zəfər Azərbaycanın suveren hüquqlarını tam bərpa etməklə yanaşı, bölgədə yeni realitələri formalaşdırdı: “Bu kontekstdə dost və müttəfiq dövlətlərin Qarabağda, xüsusilə Şuşa kimi strateji və mədəni əhəmiyyətə malik şəhərimizdə rəsmi təmsilçiliyinin təşkili məsələsi bölgənin siyasi mühitə reintegrasiyasını sürətləndirəcək faktorlardan biridir. Bilindiyi kimi, Prezident İlham Əliyevin siyasi iradəsinin təcəssümü olaraq işğaldan azad olunmuş şəhərlərdə beynəlxalq əhəmiyyətli tədbirlər keçirilir və bu tendensiya bölgənin “beyin mərkəzi” kimi institutlaşmasında əhəmiyyətli rol oynayır. Belə olduğu təqdirdə, qardaş Türkiyə Cümhuriyyətinin Şuşada baş konsulluq açmaqla bağlı göstərdiyi təşəbbüs və siyasi iradə təqdirəlayiqdir. Türkiyə Cümhuriyyətinin Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın bu məsələyə şəxsən verdiyi önəm Azərbaycanla həmrəyliyin göstəricisidir. Azərbaycan-Türkiyə münasibətləri sadəcə strateji mütəfiqlik deyil, eyni zamanda or-

taq tarixə, mədəniyyətə, dinə və ideallara söykənən qarşılıqlı münasibətlərdir. Şuşada Türkiyə Konsulluğunun fəaliyyətə başlaması bu dəyərlərin siyasi məkanda rəsmi təcəssümü olacaq və bölgədə sülhün, sabitliyin və inkişafın möhkəmləndirilməsinə töhfə verəcəkdir. Bu təşəbbüs eyni zamanda ölmüş narrativləri canlandırmağa çalışan anti-Azərbaycan mövqeyli qüvvələrə qarşı ünvənlanmış politik bir mesajdır. Bakı və Ankaranın birliyi regional təhlükəsizliyin qarantıdır. Şuşanın ərazisinin kompakt olması və şəhərin mədəni-siyasi simvol olaraq qorunması məqsədilə konsulluq binasının alternativ olaraq Xankəndi, Ağdam və ya Xocalıda yerləşdirilməsi də mümkündür. Lakin rəmzi və strateji mənada konsulluğun Şuşada olması qətiyyətli və ardıcıl bir siyasi mövqedir və Azərbaycanın suveren qərarına əsasən reallaşacaqdır. Bu addım eyni zamanda Ermənistan və dünyaya aydın mesaj olacaqdır ki, Azərbaycan torpaqlarında suverenlik tam bərpa olunub və bu realitə barışmaq zamanıdır”.

Politoloq Çingiz Şahbazi bu məsələnin strateji əhə-

miyyətinə xüsusi olaraq toxundu: “İşğaldan azad olunmuş istənilən şəhər və rayonlarımızın birində, xüsusilə də Qarabağın simgesi hesab edilən Şuşada Türkiyə Cümhuriyyətinin konsulluğunun açılması, əlbəttə ki, hər iki ölkə acısından böyük hadisə ola bilər və bunun xüsusilə də Azərbaycan üçün siyasi baxımdan əhəmiyyəti var. Azərbaycan və Türkiyə arasında 2021-ci ildə imzalanmış Şuşa Bəyannaməsinin məhz Şuşa şəhərində qəbul edilməsi tarixi hadisə idi. Şuşa Bəyannaməsi adı ilə bir tək iki qardaş ölkə arasında münasibətlərin inkişafında dərinliyi nümayiş etdirməklə bitmir, həmçinin və xüsusilə də, regionda geosiyasi münasibətlər balansının möhkəmləndirilməsi baxımından strateji əhəmiyyət kəsb edir. Şuşada Türkiyənin konsulluğunun açılması da bu bəyannamənin praktik nəticələrindən biri ola bilər. Konsulluğun reallaşması bir çox sahələrdə bölgəyə faydalı olacaq və xüsusilə də işğaldan azad olunmuş coğrafiyanın beynəlxalq səviyyədə inkişafına təkan verə bilər. Şuşa kimi strateji əhəmiyyətli bir şəhərdə Türkiyənin konsulluğunun fəaliyyəti göstərməsi, əlbəttə ki, Türkiyənin Cənubi Qafqazda möhkəmlənməsi və nüfuzunun artması deməkdir. Bu səbəbdən, Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh danışıqları prosesinə təsir edə bilər. Bu ehtimal ola bildiyindən və digər səbəblərdən Zəngəzur dəhlizinin reallaşması istiqamətində əldə olunan razılaşmalara əks təsir göstərə bilər. Həmçinin, bu ehtimallar konsulluğun reallaşmasını yubada da bilər. Ermənistanla yekun sülh sazişinin imza-

Bakıdan Şvidkoyun iddialarına sərt cavab

Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibi Ayxan Hacızadə Rusiya Prezidentinin beynəlxalq mədəniyyət əməkdaşlığı üzrə xüsusi nümayəndəsi Mixail Şvidkoyun iddialarına cavab verib. “Erməni əsilli rəssam İvan Ayvazovskinin (Hovanes Ayvasyan) büstünün Rusiya sülhməramlıları tərəfindən Azərbaycan tərəfinin icazəsi olmadan torpaqlarımızda quraşdırılması qanunsuz idi. Bu, Azərbaycan Respublikasının suverenliyinə münasibətdə Rusiya tərəfindən hörmətsizliyin təzahürü olub”, - deyərək A.Hacızadə bildirib.

Onun sözlərinə görə, Azərbaycan ərazilərinin işğal zamanı qanunsuz olaraq qoyulmuş bu kimi dirnaqarası abidələrin sökülməsi məntiqli, düzgün və qanunauyğundur: “Cənab Şvidkoyun guya Azərbaycanda Rusiya mədəniyyətinin “ləğv edilməsi” iddiaları növbəti yalandır. Baxmayaraq ki, bu sahədə iki ölkə arasında ciddi disparitet mövcuddur, Rusiya mədəniyyətini Azərbaycanda heç kim ləğv etməyib. Belə ki, Azərbaycanda rus teatri, rus dilində məktəblər, rus dilində nəşrlər olduğu halda, Rusiyada Azərbaycan dilində teatr, məktəblər, qəzet və jurnallar mövcud deyil. Bu disparitetə baxmayaraq, biz Rusiyada Azərbaycan mədəniyyətinin “ləğv edilməsi” iddiası ilə çıxış etmirik. Amma Rusiyanın yüksək vəzifəli rəsmiləri bilməlidir ki, əgər onların anti-Azərbaycan tədbirləri və açıqlamaları davam edərsə, Azərbaycanla Rusiya arasında qeyd edilən disparitetə düzəlişlər edilməsi istisna olunmur”.

XİN rəsmisi onu da qeyd edib ki, cənab Şvidkoyun bu yaxınlarda Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərində, Şuşada olan zaman Nətevan, Üzeyir Hacıbəyli, Bülbül və Azərbaycanın digər mədəniyyət xadimlərinin abidələrinə qarşı vandallıqlar, habelə Azərbaycan ərazisində törədilmiş dağıntılarla tanış olarkən, cəsarət tapıb bu halları pisləyən açıqlamalar verməməsi təəssüf doğurur.

lanması, eləcə də Zəngəzur dəhlizinin reallaşması Azərbaycan və Türkiyə üçün əsas prioritetdir və konsulluqla bağlı gecikmənin səbəbi anlamaq çətin deyil. Bu baxımdan Şuşada Türkiyə Cümhuriyyətinin konsulluğunun açılması məsələsi ilk növbədə zaman məsələsidir və qarşıda duran maneələr aradan qaldırıldıqdan sonra bu istiqamətdə proseslər davam edəcək”.

□ **Cavanşir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

Halal kəfən pulu

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Kim nə deyir desin, uca xalqımız düzgünlüyə, halal-harama diqqətlə yanaşır. Məsəl üçün, bu yaxınlarda Məştağada bir nəvə nənəsinin saxlanıcına basqın edib qızıl qolbağı əkişdirmişdi. Əlbəttə, ülvə məqsədlə: dostlarıyla yeyib-ichmək üçün.

Sözləşməsi, nəvə nənəsinin pensiyası hesabına yaşayırmış. Bunun özü ölkəmizdə əhalinin sosial rifah halının nə qədər yaxşılaşdığını göstərir. Artıq pensiya ilə nəinki nənə, nəvə də saxlamaq mümkün olmuşdur. Ona görə deputatlar haqlı olaraq pensiya yaşını daha dala çəkmək, 70 yaşdan yuxarıya qaldırmaq üzərində düşünürlər.

Cinayət işi qaldırıldı, istintaq zamanı nəvə hamımızı kövrəldən o gözəl mövzunu açıqladı. Səitə: "Nənəm qızılı, pulu düyü torbasında gizlədərkən görmüşdüm. Konkret nə qədər pul və qızıl olmasını bilmirdim. Düyü torbasının içindəki bankanı götürdüm. Burun dəsmalına bükülmüş mirvari boyunbağı, qolbaq və nağd pul var idi. Nənəm pulu uzun illərdə "kəfən pulu" kimi yığırmışdı. Bilirdim ki, halal puldur. Ona görə pula dəymədim. Ancaq qolbağı götürdüm". Səitənin sonu.

Gör nə qədər halal gəncdir! Çalışıb bunu, indi çatdırmaq, gələn sezonda ziyarətə göndərməliyik.

Yeri gəlmişkən, pensiyaçı qanların düyü torbasında pul saxlaması bank sektorumuzun inkişafını göstərir. Lakin mövzudan uzaqlaşmayaq, bizi ölkədə insaflı, vicdanlı, şərəfli, namuslu, qeyrətli, ədalətli, insaflı (ikinci kruqa girirdik, dayandım) insanların çoxalması sevindirir. Hər kəs öz işinə ləyaqətlə yanaşır.

Başqa örnək yazıram. Yəni bu yaxında bir klinikanın baş həkimi arvadını bıçaqlamış, sonra güllə ilə vurmuşdu. Hippokrat andı içdiyi dərhal hiss olunur. Əks halda niyə əvvəl bıçaq vurub? Əgər cərrah olmasa bıçaq işlədirdimi? Elə əvvəldən güllələyər. Ancaq peşənin xarakterinə uyğun olaraq arvadı öncə bıçaqla kəsmişdir. Pis çıxmasın, mən kimisə vurmamı olsam gərək birinci qələmi qarnına soxum. Qələm adamı başqa, əlləm-qəlləm adamı başqa. Çörəyi ver çörəkçiyə, içində paslı mismarı da üstəlik. Qonşu qonşu olsa, keçəl qız ərə gedər.

Yaxşı yadıma düşdü, bu sahədə müəyyən əlləm-qəlləm adamlar da var. Başqasının sahəsinə girir, saxtakarlıq edirlər. Bunlardan biri tanış makler, ev alverçisi idi, küçədə gedərkən kimsə ona söz atmışdı, qədim ənənəyə, geyim formasına görə hər maklerin əlində mütləq ortasına qələm taxılmış bloknot olmalıdır. Bir növ, orta əsr cəngavərlərinin geyimlərini xatırladır. Nəyə, dostumuz gedərkən kimsə ona sataşır, bu da açıq bloknotu, qələmi çıxarıb soxur adamın boyun-boğazına. Səhv ələmirməyə, 8 il iş vermişdilər. Şair demişkən: "Bilsin ana torpaq, eşitsin vətən, Müsəlləh əsgərəm mən də bu gündən. Bu gün bir süngüdür əlimdə qələm, Mənim bayrağıma göz dikir ələm!". Nə qədər aktual şeydir...

Bayaq sosial rifah halımızın yüksəlişini qeyd etdim, təəssüf ki, Sosial Rifah Partiyamızın qurucusu Xanhuşeyn müəllim bu günləri görmədən bizləri əbədi tərk etmişdir. Amma mənə olan məlumata görə partiya özü yaşayır, yaradır, gələcəyə mətin addımlar atır.

Ağır cinayət məhkəməsində iki dələduzun işinə baxılır. Onlardan şikayətçi olan yoldaşlardan biri isə icra başçısı işləmiş Lütvelə müəllimin (necə gözəl başçı ismidir!) övlədidir. Lotular başçının oğlunun 2 milyon manatını qapıblar. Guya onun vergi borclarını həll edəcəklərmiş. Məhkəmədə dələduzların vəkili isə belə kontr-argument gətirib: "Sənin pəpən icra başçısı ola-ola, niyə problemi başqasının əli ilə həll edirdin?".

Halallıq, düzgünlük, namus, qeyrətə görə! Adam atasının vəzifəsindən sui-istifadə etməmişdir, bunu alqışlamaq yerinə, qurdalayır, nəyə çirkin niyyət gəzir.

Azərbaycan Yaxın Şərq diplomatiyasında tarixi rol oynamağa başladığını nümayiş etdirir. İyulun 31-də Bakıda Suriya və İsrail nümayəndələri arasında görüş olduğu haqda məlumatların hələ ki rəsmi təsdiqi yoxdur. Mümkündür ki, təhlükəsizlik səbəblərindən görüşün zamanı haqda bilgiler məxfi olsun.

Yada salaq ki, belə bir görüş haqda məlumatı Fransanın nüfuzlu AFP xəbər agentliyi diplomatik mənbələrə istinadla yayıb. AFP agentliyinin diplomatik dairələrəndə əldə etdiyi məlumata görə, görüşə Suriyanın xarici işlər naziri Əsəd əl-Şibani və İsrailin milli təhlükəsizlik müşaviri Tzachi Hanegbi qatılacaq. Hər iki tərəf bu görüşə "texniki danışıqlar formatında" baxsa da, əldə ediləcək nəticələr bölgədə yeni bir mərhələnin başlanğıcı ola bilər. Bu görüşün də məhz Bakıda keçirilməsi Azərbaycanın artan diplomatik nüfuzunun və tərəflərin Bakını güvənli tərəf kimi qəbul etməsinin sübutudur.

Görüşün mümkün nəticələri barədə - İsrailin Suriyada mövcudluğu və hərbi əməliyyatları ilə bağlı danışıqlar, Qolan yüksəklikləri ətrafında yeni razılaşma imkanları, əsir mübadiləsi və ya humanitar yardım yollarının açılması olacağı gözlənilir.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin köməkçisi Hikmət Hacıyev ötən ay Jewish News Syndicate (JNS) agentliyinə verdiyi müsahibədə Bakıda İsrail və Suriya rəsmiləri arasında birbaşa danışıqların baş tutduğunu rəsmi şəkildə təsdiqləmişdi. Azərbaycan bir müddətdir ki, həm İsrailə strateji tərəfdaşlıq qurub, həm də ərəb və müsəlman ölkələri ilə sıx əlaqələr saxlayır. Artıq ölkəmizin Suriya ilə ciddi təmasları var. Son mühüm hadisələrdən ikisini qeyd etmək olar: keçid hökumətinin prezidentinin Azərbaycana səfəri və ölkəmizin Suriyaya qaz nəqli. Bu səbəbdən Bakı Yaxın Şərqdə vasitəçi ölkə kimi ciddi siyasi çəkisi olan nadir aktorlardan biri hesab olunur. Bakının bu görüşə ev sahibliyi etməsi Tramp administrasiyasını da məmnun etməmiş olamaz.

Qeyd edək ki, rəsmi Bakı uzun illərdir ki, "sakit diplomatiya" prinsipinə əsaslanaraq gərgin regionlarda münasibətlərin həllinə müəyyən töhfələr verir. Rusiya-Türkiyə, NATO-Rusiya, İsrail-Türkiyə və ən nəhayət, İsrail-Suriya münasibətlərində gərginliyin aradan qaldırılmasında

Bakıda iki savaşıyan ölkə nazirlərinin görüşü

İsrail və Suriya rəsmilərinin paytaxtımızda növbəti konfidensial görüşü keçirilib; "Azərbaycan modeli" Yaxın Şərq üçün yeni əməkdaşlıq platformalarını təşviq edir

Azərbaycanın xüsusi əməyi olub.

Yaxın Şərq siyasəti üzrə analitik Rüstəm Tağızadənin fikrincə, rəsmi açıqlamaların olmamasına baxmayaraq, bu qarşılıqlı əlaqələr uzun müddətdir düşmənçilikdən iki ölkə arasında dialoqun yenidən alovlanmasından xəbər verir. Politoloqun sözlərinə görə, Azərbaycanın neytral, eyni zamanda, konstruktiv vasitəçilik rolu onun əsas regional sülh vasitəçisi kimi nüfuzunu artırır: "Bu inkişaf təkcə Bakının diplomatik profilini yüksəltmir, həm də onun enerjiden kənar geosiyasi mənzərənin yenidən formalaşdırılmasında əsas oyunçu olmaq niyyətindən xəbər verir".

Politoloq hesab edir ki, İsrail və Suriya arasında görünməmiş təmaslar, habelə Azərbaycanın Suriya ilə dərinləşən əlaqələri Yaxın Şərq geosiyasi xəritəsinin potensialı yenidən qurulmasından xəbər verir: "Bu hadisələr onilliklər boyu davam edən status-kvoya meydan oxuyaraq, uzun müddətdir mövcud olan ərəzi və güc dinamikasına yenidən baxılmasından xəbər verir".

R.Tağızadənin təhlilinə görə, son illər Azərbaycan özünü regional sülh və dialoq mərkəzi kimi təsdiqləyib: "Bu görüşlərin həllinə müəyyən töhfələr verir. Rusiya-Türkiyə, NATO-Rusiya, İsrail-Türkiyə və ən nəhayət, İsrail-Suriya münasibətlərində gərginliyin aradan qaldırılmasında

nə qədər əsas inkişaf regional dinamikanı yenidən formalaşdırmağa hazırlaşır. Yeni Azərbaycan-Türkiyə oxunun gücləndirilməsidir. Dərinləşən tərəfdaşlıq Zəngəzur kimi enerji dəhlizlərindən tutmuş daha geniş Avropa infrastruktur layihələrinə qədər regional əlaqə və inteqrasiyanı gücləndirə biləcək türk əməkdaşlığı dövrünə işarə edir. Azərbaycanın Türkiyə ilə strateji müttəfiqliyi və digər regional aktorlarla balanslaşdırılmış diplomatiyası bu inkişaf edən proseslərin davam etdirilməsi üçün möhkəm zəmin yaradır".

Politoloqun sözlərinə görə, Azərbaycanın təmkinli danışıqlara ev sahibliyi etməkdə əldə etdiyi uğur onu vasitəçilik üçün əlverişli məkana çevirir, yumşaq gücünü və regional təsirini artırır: "Rusiyanın nüfuzunun azalması, İranın ambisiyaları və ABŞ-ın dəyişən siyasəti arasında tarazlıq strateji diplomatiya tələb edən həm imkanlar, həm də çağırışlar təqəvvül edir. SOCAR-Suriya satışları global bazar dəyişiklikləri fonunda Azərbaycanın iqtisadi dayanıqlılığını təmin edərək, daha geniş enerji diversifikasiyasına doğru bir addım

ola bilər. Azərbaycanın diplomatiyası qonşu dövlətləri müttəfiqlərə və iqtisadi strategiyalara yenidən baxmağa ruhlandırır, bu da bir-biri ilə daha çox əlaqəli regional nizamı gücləndirir. Nəticə etibarilə, Azərbaycan həlledici nöqtədə dayanır. Geosiyasi mürəkkəblikləri diqqətlə idarə etməklə, o, Yaxın Şərqin və ona bitişik regionların gələcəyini formalaşdırmanın mərkəzi fiqur kimi özünü təsdiq etmək üçün yaranan imkanlardan istifadə edə bilər. Yanlış addımlar isə bu ümidverici yüksəlişə təhlükə altına qoya bilər".

"Bu görüş münasibətlərin normallaşması üçün ilkin zəmin yarada bilər, lakin böyük dönüş üçün kifayət deyil". Bunu isə "qaynarinfo"ya siyasi şərhçi Vüqar Zifəroğlu deyib. Zifəroğlu düşünür ki, bu mərhələdə tam barış və diplomatik normallaşma çətin görünərsə də, təmas kanallarının açılması, istiqamət funksiyalarının razılaşdırılması mümkündür: "Suriya danışıqlarının bir hissəsi kimi 1974-cü il ayrılma razılaşmasına qayıtmaq istədiyini bildirib. Bu razılaşmanın yenidən aktivləşdirilməsi və beynəlxalq zamanətlərin verilməsi müzakirə mövzudur. Danışıqlar əsasında tam razılaşma deyil, lakin təhlükəsizlik-zərbə səviyyəsində anlaşmanın konturları və mexanizmləri müəyyən edilə bilər".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
 "Yeni Müsavat"

Ermənistanın “Joqovurd” qəzeti yazıb ki, guya Azərbaycan hakimiyyəti Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinin ofisini bağlamaq və heç bir nümayəndəsinin hərbi cinayətlərdə təqsirləndirilən erməni məbuslara baş çəkməsinə icazə verməmək qərarına gəlib. Nəşr erməni məhkumların ailə üzvlərindən öyrənib ki, “Azərbaycan onlara baş çəkməyi qadağan edib”.

Amma o da bir gerçəkdir ki, Azərbaycan Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinin yerli nümayəndəliyinin hazırkı fəaliyyətinə ehtiyac duymur və bunu bir neçə ay əvvəldən bəyan edib. Hökumət hesab edir ki, BQXK-nin fəaliyyətini zəruri edən səbəblər artıq aradan qalxıb. Qeyd etmək yerinə düşər ki, Azərbaycanla Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsi arasında keçmişdə də bəzi problemlər yaşanıb.

Komitə 2020-ci illərin əvvəllərində Azərbaycana xəbər vermədən Xankəndidə ofis açmışdı. Həmin vaxt Azərbaycanın işarına baxmayaraq, BQXK ofisini bağlamadı. Hətta 2020-ci ildə Azərbaycanın ərazi bütövlüyü bərpa olunduqdan sonra belə Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsi Xankəndidəki ofisini bağlamaqdan imtina etdi.

Bundan başqa, Azərbaycan tərəfində BQXK-nin humanitar missiya adı altında qaçaqmalçılıqla məşğul olması barədə faktlar var. 2023-cü ildə Dövlət Sərhəd Xidməti (DSX) əməkdaşları Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinə məxsus nəqliyyat vasitələrində qanunsuz yolla müxtəlif növ qaçaqmalın keçirilməsi cəhdi aşkarlanmışdı. Həmin dövrdə DSX əvvəllər də BQXK-ya bu barədə xəbərdarlıq etdiyini məlumatda vurğulamışdı.

DSX-nin məlumatında qeyd olunurdu ki, xəstələrin təxliyəsi ni həyata keçirən təcili tibbi yardım maşınlarından qaçaqmalçılıq məqsədilə istifadə edilməsi

Bakıya “Qırmızı Xaç” böhtanı

Deputat Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinin Azərbaycanda fəaliyyətinə heç bir əsas görmür; separatçılar şikayətçi deyillər, bəs o zaman...

Azərbaycan qanunlarının kobud şəkildə pozulması faktları olmaqla yanaşı, həm də BQXK-ya olan etimaddan sui-istifadə cəhdidir. Bununla bağlı Azərbaycan tərəfi cinayət işi açmışdı.

Daha bir məlumat isə Azərbaycan Ordusunun Füzuli istiqamətində əməliyyatlarını dayandırmağa cəhd göstərmək üçün Ermənistan komitə əməkdaşları tərəfindən casusluq edilməsi ilə bağlıdır.

Erməni nəşrinin iddiaları isə əlbəttə ki, yalandır. Araq və digərlərinə həm ailələri ilə telefon əlaqəsinə şərait yaranır, həm də onlarla sovqat gətirilir, saxlanma şəraiti öyrənilir. Həmçinin Azərbaycan Ombudsman Aparatı da onları diqqətdə saxlayır. Komitənin Bakı ofisi rəsmən bağlanarsa, onun Gürcüstandakı nümayəndəliyi ermənilərlə bağlı məsələləri

diqqətdə saxlaya bilər. Bunu əlbəttə ki, ermənilər də yaxşı bilir, sadəcə Bakıda mühakimə olunanları gündəmə gətirmək və Azərbaycanı şərhləmək üçün növbəti dezinformasiyadan başqa bir şey deyil.

Azərbaycan Parlamentinin üzvü Aydın Mirzəzadə “Yeni Müsavat”dakı çıxışında diqqətlərə çatdırdı ki, erməni millətçiləri və Ermənistanın müəyyən dairələri Azərbaycan haqqında dünya birliyində mənfi rəy yaratmaq üçün vaxtaşırı cəhdlər edirlər: “Son ortaya atılan böhtan isə, guya ki, Bakıda məhkəmələri gedən erməni separatçıların məhkəmə iclaslarına kənar təşkilatların nümayəndələrinin buraxılmaması ilə bağlıdır. Öncəliklə qeyd edim ki, hazırda Bakıda tarixin ikinci Nürnberq məhkəməsi gedir. Azərbaycan ərazisində separatçı qurum yaradıb yerli əhaliyə

qarşı genosid, vəhşilik hərəkətləri edən, nəzarət altında saxladığı ərazinin bütün maddi-mənəvi resurslarını məhv edən insanlar üzərində tarixi bir məhkəmə gedir. Məhkəmə açıq şəkildə aparılır. Məhkəmədə ittiham və çıxışlar ictimaiyyətin diqqətində olur. Bu məsələdə erməni böhtançıları bir fikir bildirə bilmirlər. Ortaya Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsi məsələsini atmağa çalışırlar. Qeyd edim ki, xoş məramlar üçün yaradılsa da, çox təəssüf ki, həmin komitə son dövrlərdə Azərbaycan dövlətçiliyinin əleyhinə işləyən hərəkətlər edir. Komitənin bayrağı altında separatçılara dəstək verilir. Ərazi bütövlüyümüzü təmin etməyə maraqlı deyil. Bu baxımdan Azərbaycan komitənin fəaliyyətinə öz etirazını bildirdi. Eyni zamanda, artıq torpaqlar işğaldan azad olunub, məcburi köçkünlər

bərpa edilmiş məskənlərinə geri qayıdırlar. Artıq Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinin Azərbaycanda fəaliyyətinə heç bir əsas yoxdur. Onlar ancaq böhran olan, humanitar olan yerlərdə fəaliyyət göstərirlər. Bunlar isə artıq Azərbaycanda yoxdur. Dövlətimiz özü öz problemini həll edə bilər. Onların bu gün məhkəmələri gedən erməni cinayətkarları ziyarət etmək təklifləri əlbəttə ki, Azərbaycan tərəfindən sualla qarşılanır. Nədən bu gün Azərbaycanda gedən quruculuq işlərinə heç bir töhfə verməyən, dövlətçiliyimizə qarşı mübarizə aparmış bu struktur birdən-birə humanitar fəaliyyət göstərmək istədi? Məhkəməsi gedən həmin şəxslər bu gün açıq şəkildə öz yaxınları ilə telefon əlaqəsi saxlayır, onların göndərdikləri sovqatları alırlar, vəkil müdafiəsi ilə təmin olunublar. Çıxışlarında heç bir zaman hüquqlarının pozulmasına dair şikayət etməyiblər, narazılıqlarını bildirməyiblər. Eyni zamanda, məsələ Azərbaycan Ombudsmanının nəzarəti altındadır. Hesab edirəm ki, bu məsələdə hər hansı bir narazılıqlıq ola bilməz. Erməni millətçilərinin ölkəmizə qarşı başladığı yeni böhtan, iftira kampaniyasının məqsədi Azərbaycanın işğaldan azad etdiyi torpaqları üzərində suverenliyini şübhə altına almaqdır. Bununla ölkəmiz haqqında beynəlxalq birlikdə mənfi rəy yaratmaq istəyirlər. Ancaq onu unudurlar ki, Azərbaycan bu gün özünün suverenliyini qorumaq gücündədir və heç bir xarici qüvvə Azərbaycana nəyi necə et-

məyi öyrətmək hüququnda deyil”.

Hüquq müdafiəçisi Novella Cəfəroğlu rəsmi Bakının nə adını atdığına çox yaxşı bildiyini söylədi: “Mən də onu təsdiqləyirəm ki, Azərbaycan tərəfi Bakı həbsxanasında saxlanılan ermənilər haqqında hər zaman məlumatlıdır. İmkanımız var ki, hər an onlardan xəbər tutaq. Bu məsələyə Ombudsman Aparatı daim xüsusi diqqət ayırır. Cinayətkar ermənilərə də hər zaman öz ailələri ilə əlaqə saxlamaq imkanları yaradılıb. Bir sual verim: görəsən, Qırmızı Xaç Komitəsi bizim Qarabağda müharibə zamanı əsir düşən əsgərlərimizə, mülki əhaliyə işğencələr veriləndə, faşist genosidi törətiləndə harada idi? Ermənilərdən bir sorğu-sual edən oldumu?”

Ermənilər nə qədər bizlərə qarşı vəhşiliklər törətsələr də, biz mədəniyyətimizlə, alimlərimizlə onlara qarşı bu cür cavabı verməmişik. Onlara qarşı həbsxanalarımızda heç bir vəhşilik olmayıb, ola da bilməz. Çünki, biz azərbaycanlıyıq. Ümumiyyətlə, kimliyindən asılı olmayaraq, bu hal baş verə bilməz. Amma unutmayın ki, istər bundan sonra bir əsr də keçsin, onların qanı belədir, çıxıb nəsə mütləq şəkildə uyduracaqlar. Onlar haqqında hər gün çəkiliş etməliyik. Bizim işimiz heç kəs qarışmasın. Biz birlikli nə edirik, hansı addımları atırıq”.

□ **Cavansir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

Son həftələrdə Rusiya Silahlı Qüvvələrinin Ermənistandakı hərbi bazasına şəxsi heyət və texnika göndərməsi barədə xəbərlər yayılır. Moskva-Bakı münasibətlərinin “çətin dövründə” bu məlumat Azərbaycan cəmiyyətinin diqqətini cəlb edir.

Rusiyanın hərbi bazası Ermənistanda müqavilə əsasında fəaliyyət göstərir. Sənədin əvvəlində hərbi bazanın məqsədləri qeyd olunur.

Bazada yerləşdirilə biləcək texnika və silahların siyahısı qeyd edilir. Siyahı kifayət qədər sanballıdır və üstəlik, burada aviasiya parkı da var.

Rusiyanın müharibə aparması və silahla ehtiyacını nəzərə alaraq, cari göndərişin iki məqsədi ola bilər:

- 2022-ci ilin fevralından əvvəlki sayın bərpası;
- Texnika və şəxsi heyətin artırılması.

İkinci halda Ermənistan hökuməti texnika və şəxsi heyətin sayının müqavilədə müəyyən edilmiş limitlərə uyğunluğunu yoxlaya bilər.

Ermənistan bu göndərişə mane ola bilərmi?

Maddə 18: “Ermənistan tərəfi Rusiya hərbi bazasına və əks istiqamətə göndərilən yüklərin keçidinə hər cür kömək göstərir və onların öz ərazisində qorunmasını təmin edir. Rusiya hərbi bazasının

102-ci bazadan Bakıya qarşı istifadə riski

Ermənistan hökuməti, razılaşmaya görə, yalnız quru əməliyyatlarını dayandıra bilər, hava hücumlarını isə yox...

say tərkibinə daxil olmayan hərbi qüvvələrin Ermənistan Respublikasının ərazisinə daxil edilməsi qərarı tərəflərin birgə razılaşması ilə qəbul edilir”.

Yeni limitləri aşan hər şey ayrıca müzakirə olunur. Belə çıxır ki, İrəvan bazadakı şəxsi

heyət və texnikanın əvvəlki sayının bərpası üçün olan göndərişlərə mane ola bilməz!

Lakin Ermənistan XİN 6 iyulda qısa və çoxmənalı bir bəyanat yayıb: “Ermənistan Respublikası öz prinsipial mövqeyini təsdiq edir: Ermənistanın ərazisi üçüncü ölkələr tərəfin-

dən hər hansı bir qonşu dövlətə qarşı hərbi əməliyyatlar aparmaq üçün istifadə edilə bilməz”.

Bu nəyə işarədir? Potensial təhlükə Azərbaycan və Türkiyədən gələ bilər. Amma hal-hazırda de-fakto sülh şəraitində Azərbaycan və Türkiyə tərəfindən heç bir təh-

did yoxdur.

Rusiya hərbi bazası yalnız Ermənistan hökumətinin sorğusu əsasında aktivləşdirilə bilər. Bu cür sorğu 2021-ci ildə olub və Rusiya hərbiçiləri Azərbaycanla sərhədə yerləşdirilib, lakin sonra sorğu geri çəkilib. Hal-hazırda Paşinyan hökumətindən belə bir sorğu yoxdur.

Bəs Rusiya hərbi bazası Ermənistan rəsmiləri ilə razılaşdırmadan öz resurslarından kiməsə qarşı istifadə edə bilərmi? Belə halda quru əməliyyatları məhdudlaşacaq, çünki hərbi texnika və şəxsi heyətin bazadan kənara çıxması Ermənistan hökuməti ilə razılaşdırma tələb edir.

Bəs hava hücumları? Maddə 17: “Ermənistan tərəfi, Rusiya hərbi bazasının maraqları üçün ərazisi üzərindən uçuşların həyata keçirilməsinə əvvəlcədən təqdim olunmuş müraciətlər əsasında maneə törətmir. Uçuşlar razılaşdırılıb

marşrutlar və zonalar üzrə həyata keçirilə bilər ki, bunlar Rusiya hərbi bazasının komandanlığı və Ermənistan Müdafiə Nazirliyi tərəfindən razılaşdırılır”.

Razılaşdırma elementi olsa da, müraciətdə nəyin necə yazılacağı ilə Rusiya qırcılarının faktiki olaraq hara uçaacağı arasında fərq ola bilər. Üstəlik, Ermənistan və Rusiyanın HHM sistemi də birgədir.

Belə nəticəyə gəlmək olar ki, Ermənistan hökuməti Rusiyanın Ermənistandakı hərbi bazasına texnika və şəxsi heyət göndərilməsi prosesinə yalnız o halda məhdudiyyət qoya bilər ki, bazadakı faktiki sayın sənədlərdə göstərilən limitlərə uyğunluğunu yoxlamaq təşəbbüsü göstərsin.

Ermənistan hökuməti, əgər iradəsi çatarsa, yalnız quru əməliyyatlarını dayandıra bilər, hava hücumlarını isə yox.

□ **Cənubi Qafqaz**
Tədqiqatlar Mərkəzi

“Nazirlər Kabinetinin 17 mart 2022-ci il tarixli “Dövlət ümumi təhsil müəssisəsi təhsilalanlarının geyim formalarının təsvirləri”nin təsdiq edilməsi haqqında qərarına əsasən, ümumi təhsil müəssisələrində 4 növ geyim formasından biri tətbiq edilir”. Bu fikirləri Məktəbəqə-dər və Ümumi Təhsil üzrə Dövlət Agentliyinin Ümumi təhsilin təşkili şöbəsinin mü-dür müavini Nurlan İsmayıl-bəyli səsləndirib. O qeyd edib ki, 2022-ci ildə hər bir ümumi təhsil müəssisəsinin Pedaqoji Şurası bununla bağlı müvafiq qərar qəbul edib:

“Valideynlər, xüsusilə öv-ladları birinci sinfə gedənlər agentliyin və yerli bölmələrinin

Məktəbli formaları bu il neçəyədir?

Köynək 8 manat, jaket 20 manat;
Etibar Əzimov: “Qiymətlərdə endirimlər keyfiyyətə təsir etməyəcək”

“Çağrı mərkəzi”, eləcə də uşaqlarının təhsil alacağı məktəbdən bu barədə ətraflı məlumat əldə edə bilərlər. Xüsusi olaraq qeyd edirik ki, məktəbli formalarının əldə edilməsi üçün seçim sərbəst şəkildə həyata keçirilir. Valideynlərin məqsədli şəkildə hansısa satış məntəqəsinə yönləndirilməsi yolverilməzdir. Bununla bağlı MÜTDA-nın yerli bölmələrinə və tabe müəssisələrinə müvafiq tapşırıqlar verilib. Valideynlər məktəbli formaları ilə bağlı hər hansı sual və ya problem oldu-ğu halda agentliyin və yerli bölmələrinin “Çağrı mərkəzi” ilə əlaqə yarada bilərlər”.

“Bakı Tikiş Evi” ASC-nin satış üzrə müdiri Etibar Əzimov mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a fikrini bölüşüb: “Məktəbli formaları artıq satışa hazırdır. İyul ayının əvvəlindən biz məktəbli formaların qiymətində endirim etdik. Qiymətlər orta hesabla 20-30 faiz aşağı salınıb. Onun sözlərinə görə, qiymət dəyişikliyi beş əsas məhsul üzrə edilib. Qiymətlər ucuzdur, əlçatandır. Yalnız bizim mağazalarda satılır. Məsələn, jaketlərdə 10 manat endirim olub, əvvəllər jaketlər 30 manat idi, indi 20 manatdır. Şalvar və etəklərdə 5 manat endirim var. Yeni tarifə əsasən, həm oğlan, həm də qız məktəbliləri üçün qısaqol polo köynəklərin qiyməti 8 manat, uzunqol polo köynəklər 10 manat, şalvar və etəklər 15 manat müəyyənləşdirilib. Müqayisə üçün deyim ki, 2024-cü ildə bu məhsulların qiyməti daha yüksək idi. Belə ki, ötən il qısaqol polo köynək 12 manat, uzunqol polo köynək 12 manat, şalvar və etək 20 manat, jaket də qeyd etdiyim kimi 30 manata satılırdı”.

Etibar Əzimov onu da deyib ki, standart ölçü hesab olunan 26-54 ölçüdən böyük (56, 58, 60) ölçülü geyimlər əlavə parça sərfiyyatına görə standart qiymətə 5 manat əlavə olunmaqla satılır: “Əksər vaxtlarda keyfiyyətsiz məhsullar çox ucuz qiymətə bazara çıxarılır. Valideynlər ucuz qiymətə alırlar, anlamırlar, bir dəfə yuyulandan sonra isə görürlər ki, korlanırlar. Ona görə biz qiymətləri minimuma salmışıq ki, keyfiyyətli mallar satılsın”.

Satış müdiri, “Bəzi valideynlər də bildirir ki, BTE-nin mağazalarındakı formalar tez sıradan çıxır. Qiymət endirimi keyfiyyətə təsir etmir ki” sualına da cavab verib: “Qətiyyən təsir etmir. Çünki bu materialları sertifikatla Özbəkistandan, Belarusdan, Türkiyədən gətiririk. Bunların hamısının sertifikatı var və bizim satış mərkəzlərindən alınan bütün mallara bir il zəmanət veririk. Bu fabrik malıdır, Binə, Sədərək malı deyil ki. Kimlərsə təsadüfi yerlərdən, mənşəyi bilinməyən, heç bir sertifikatı olmayan məktəb formaları alır. Əlbəttə o bir dəfə yuyulandan sonra nımdaş olur. Bundan başqa belə geyimlər uşaqlar üçün sağlamlıq baxımından da təhlükəlidir. Çünki müxtəlif dərəcəli xəstəliklərinə səbəb ola bilər. Məsləhətim odur ki, mənşəyi bilinməyən məktəbli formaları almasınlar. Mütəlq rəsmi yerlərdən alsınlar. Mən demirəm yalnız bizdən alsınlar, Azərbaycanda məktəb formaları istehsal edən 5-6 fabrik var, oradan da ala bilərlər. Yüz faiz pambıqdan olan polo köynəklər 2 ya 3 manata ola bilər?! Tərəvəz satılan yerdə məktəbli formaları satılır, əlbəttə keyfiyyətli olmayacaq”.

Onu da qeyd edək ki, za-

man-zaman məktəbli formalarının tətbiqinə qarşı çıxanlar da olur, qeyd edilir ki, bu, şagirdin fərdiliyini boğur və yarıdıcılığı məhdudlaşdırır. Mütəxəssislər isə hesab edir ki, məktəbli forması şagirdlər arasında sosial bərabərliyi təşviq edir. Zəngin və ya kasıb ailədən gəlməyindən asılı olmayaraq, bütün uşaqlar eyni geyimdə olduqda fərqlər gizlənilir. Bu, komplekslərə son qoyur, bullinqi azaldır, maddi imkanların fərqi yaranan narahatlıqları aradan qaldırır.

Eyni zamanda, forma şagirdlərdə məsuliyyət və intizam hissi yaradır. Məktəb mühiti ilə küçə həyatı arasındakı sərhədi formalaşdırır. Geyimin standart olması uşaqlarda “məktəbdəyəm, dərs vaxtıdır” düşüncəsini şərtləndirir. Şagird özünü geyimi ilə göstərməyə deyil, bilik və bacarığı ilə fərqlənməyə çalışır. Bu da diqqətin dərslərə yönəlməsini və rəqabətin sağlam şəkildə aparılmasını təmin edir. Bir məktəbin formasını geyinən uşaq asanca tanınır, məktəbə aid olmayan şəxs dərhal seçilir. Bu, məktəb rəhbərliyinin ərəziyə nəzarətini asanlaşdırır və təhlükəsizliyi artırır. Eyni zamanda, rəsmiyyət daşıyan məktəbli forması şagirdi təmiz və baxımlı görünməyə sövq edir. Saç düzümlü, ayaqqabı seçimi və şəxsi gigiyenaya diqqət artmış olur. Forma geyinmək məktəb ənənəsini və milli təhsil mədəniyyətini yaşadır. Hər məktəbin öz simvolik forması olması onun imicini formalaşdırır, şagirdlərdə həmin məktəbin nümayəndəsi olmaqla bağlı qürur yaradır.

Dünyanın müxtəlif ölkələrində məktəbli formasına yanaşma mədəni, sosial və ide-

oloji əsaslara görə dəyişir. Bəzi dövlətlər formaya ciddi önəm verir və onu təhsil sisteminin ayrılmaz hissəsi hesab edir, digərlərində isə fərdi azadlıq və fərdilik ön plandadır. Məsələn, Böyük Britaniyada məktəbli forması əsrlərdir ənənənin bir parçasıdır. Hər məktəbin öz rəngi, gerbi və xüsusi geyim tərziləri olur. Burada forma yalnız nizam-intizam üçün deyil, həm də məktəbə mənsubiyyət hissinin gücləndirilmək üçün vacib sayılır.

Yaponiyada məktəb formaları “seifuku” adı ilə tanınır və şagirdlərə yalnız geyim deyil, həyat tərzini öyrədir. Forma vasitəsilə şagirdlərə səliqə, məsuliyyət, hörmət kimi dəyərlər aşılanır. Bu ölkədə forma məktəbin mədəniyyətinə çevrilir.

Cənubi Koreyada forma qanunla tənzimlənən bir məsələdir. Hər şagird məktəb tərəfindən təsdiqlənmiş geyimdə olmalıdır. Məqsəd sadədir: diqqəti təhsilə yönəltmək və sosial təbəqələşmənin qarşısını almaq.

Məktəbli formaları Çin təhsil sisteminə də kollektiv düşüncə və dövlətə bağlılığın tərbiyyəsində rol oynayır. Eyni geyim ideyası sosialist ideologiyası ilə uzlaşaraq, fərdiliyin deyil, ictimai harmoniyanın gücləndirilməsinə xidmət edir.

ABŞ-də məktəbli forması dövlət məktəblərində ümumiyyətlə tətbiq olunmur. Bunun əvəzinə “dress code” - yəni geyim qaydaları tətbiq edilir. Lakin təhlükəsizlik və sosial səbəblərlə bəzi bölgələrdə forma geyimini təşviq edir. Əzəl və dini məktəblərdə isə forma geniş yayılıb.

Almaniyada forma ümumiyyətlə tətbiq edilmir. Alman təhsil sistemi fərdiyyətçiliyə və şagirdlərin azad seçimlərinə önəm verir. Valideynlər və pedaqoqlar arasında bu məsələ ilə bağlı zaman-zaman debatlar olsa da, forma ümumi norma sayılır.

Skandinaviya ölkələri -Norveç, İsveç, Finlandiyada isə məktəbli forması demək olar ki, yoxdur. Səbəb isə - fərdi azadlıqlar, yaradıcılıq və özünüifadə azadlığı burada əsas prinsip sayılır. Sosial bərabərlik isə forma ilə deyil, dövlətin digər dəstək mexanizmləri ilə təmin olunur: pul-suz yemək, geyim yardımı, texniki avadanlıqlar və psixoloji dəstək xidmətləri.

✎ **Afaq MİRƏYİQ,**
 “Yeni Müsavat”

Qalmaqallı məktəb direktoru barədə yeni qərar

Ali Məhkəmə Samux rayonu İnstitut qəsəbə tam orta məktəbinin işdən çıxarılan direktoru Gülsəfa Abbasovanın iddiasını təmin etməyib.

Qeyd edək ki, ötən il Samux rayonunun İnstitut qəsəbə-sindəki məktəbdə bu il keçirilən “Son zəng” tədbirində kriminal xarakterli musiqinin ifa edilməsini əks etdirən görüntülər sosial şəbəkələrdə yayılmış və müzakirələrə səbəb olmuşdu. Bu səbəbdən direktor işdən kənarlaşdırılmışdı <https://modern.az/tehsil/476039/hemin-mektebin-direktoru-ishden-chixarildi/>.

MÜTDA-nın “Son zəng” tədbirlərinin keçirilməsi qaydalarını tənzimləyən təlimatın müvafiq bəndini (tədbirdə istifadə olunan musiqilərdə bayağı ifadələrin işlədilməməsi) pozdu-ğuna görə agentliyin əmrinə əsasən Gülsəfa Abbasova ilə bağlanmış əmək müqaviləsinə 24.06.2024-cü il tarixdə xitam verilib.

Məktəb direktoru qərarla razılaşmamış və məhkəməyə üz tutmuşdu.

Pedaqoji Universitetdə təhsil haqqı artırılıb

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetində (ADPU) təhsil haqqının niyə artırıldığı məlum olub.

Bu barədə oxu.az-a universitetin İctimaiyyətlə əlaqələr və marketinq şöbəsinin müdiri Taleh Mirzəyev danışib. O qeyd edib ki, yeni təhsil haqqı yalnız cari ildən etibarən universitetə qəbul olunaçaq birinci kurs bakalavr və magistratura tələbələrinə şamil edilir: “Hazırda ADPU-da təhsil alan yuxarı kurs tələbələri təhsil haqqını əvvəlki məbləğlər əsasında ödəməyə davam edəcəklər. 2025/2026-cı tədris ilindən etibarən Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetində bakalavriat və magistratura səviyyələrində illik təhsil haqqı 2 300 manatdan 2 400 manata artırılıb. Magistratura səviyyəsində MBA proqramının ixtisaslaşmaları üzrə isə təhsil haqqı 2 500 manatdan 2 700 manata qaldırılıb.

Təhsil haqlarının artırılmasının müəyyən obyektiv səbəbləri var. Belə ki, dəyişən sosial-iqtisadi tələblər, təhsil xidmətlərinin maya dəyərinin artması, həmçinin universitetdə təhsilin məzmun və keyfiyyətinin yüksəldilməsi istiqamətində həyata keçirilən islahatlar və infrastrukturun yenilənməsi bu addımı zəruri edib.

Qeyd olunduğu kimi, atılan bütün addımlar təhsilin keyfiyyətinin artırılmasına və tələbə məmnuniyyətinin yüksəldilməsinə yönəlib. Eyni zamanda, tələbələr təhsil haqqını il ərzində iki hissəyə bölərək rahat şəkildə ödəmək imkanı əldə edirlər”.

Son illər Azərbaycanda maraqlı, amma eyni zamanda düşündürücü bir tendensiya formalaşıb: Buraxılış və qəbul imtahanlarında cəmi 30-40 bal toplayan abituriyentlər belə xaricdə, xüsusən də Türkiyə universitetlərində “təhsil almağa” gedirlər. Hətta bu proses o qədər geniş vüsət alıb ki, artıq bəzi ailələr üçün “imkansız halda belə övladını xaricə göndərmək” adətə çevrilib.

Təhsil məsələləri üzrə ekspert Ramin Nurəliyev bildirir ki, bu meylin əsas səbəbləri həm valideynlərin yanlış yönləndirməsi, həm də təhsil sistemindəki boşluqlardır. Onun sözlərinə görə, attestatla xarici universitetlərə qəbul qanunidir, dünyanın inkişaf etmiş ölkələrində də bu təcrübə var: “Amma bizdə fərqli bir vəziyyət yaranıb: Azərbaycanda buraxılış və qəbul imtahanında 30-40 bal yığan şagirdin Türkiyədə universitet təhsilini uğurla başa vuracağına inanmaq çətindir. Belə gənclərin əksəriyyəti ya ali məktəbi bitirə bilmir, ya da 4 illik təhsili 7-8 ilə uzadır. 40-50 faizi, bəlkə də daha çoxu, ümumiyyətlə diplom ala bilmir. Bəziləri isə dərse getmədən, yalnız hərbi xidmətdən möhlət almaq üçün sənəd təqdim edir, faktiki olaraq işləyir”.

Bu prosesin nəticəsi həm maddi, həm də zaman itkisi olur. Valideynlər bəzən illərlə borca girir, övladlarının gələcəyi naminə böyük məbləğlər xərcləyir, amma sonunda ortada nə diplom olur, nə də savad. Bəs bu prosesin qarşısını almaq mümkündürmü? Aşağı nəticə göstərənlərin xaricdə təhsil almaq hüququ

məhdudlaşdırıla bilərmi? Yoxsa çıxış yolu yalnız maarifləndirmədir?

Millət vəkili Ceyhun Məmmədov “Yeni Müsavat” a açıqlamasında bildirib ki, bəzi valideynlərin övladlarını israrla ali məktəbə yönləndirməsi, hətta bunun üçün müxtəlif yollar axtarması ciddi sosial və təhsil problemlərinə səbəb olur. Onun sözlərinə görə, bu gün bəzi valideynlər övladlarına diplom qazandırmaq və ya onları əsgərlikdən yayındırmaq üçün hətta rəsmi boşanma kimi qeyri-adi addımlara əl atırlar: “Bu cür düşüncə tərzini qısa müddətdə məqsəduyğun görünərsə də, gələcəkdə ailələr üçün böyük fəsadlar yaradır. Hazırda təkcə Türkiyədə təhsil alan azərbaycanlı tələbələrin sayı 50-60 min civarındadır və onların böyük qismi attestatla qəbul olunanlardır. Amma problem ondadır ki, bu gənclərin aldıqları diplomlar Azərbaycanda çox zaman tanınmır. Sonra bu gənclər ölkəyə qayıdır, amma diplomu tanınmır, işə düzələ bilmir. Dövlət İmtahan Mərkəzinin qəbul ballarını aşağı salması müəyyən qədər xaricə axının qarşısını almağa hesablanıb. Amma nəticədə təhsil səviyyəsi zəif gənclər

30-40 bal yığıb...xaricdə oxumaq absurddur

Savadsızlıq pasportu və ya xaricdə “təhsil” macərası...

də universitetə daxil olur, sonra isə dərslərdə çətinlik çəkir, akademik borcları artır, ali məktəbi yarımçıq qoyur. Bu, təhsil sistemində yeni problemlər yaradır”.

Ceyhun Məmmədov hesab edir ki, hər gəncin ali təhsil alma potensialı olmaya bi-

lər və bu, təbii haldır. Valideyn övladının potensialını nəzərə almalıdır: “Əgər bir gəncin ali məktəbdə uğur qazanmaq şansı yoxdursa, onu məcbur etmək olmaz. Əksinə, peşə məktəblərinə, kollejlərə yönəltmək daha məqsəduyğundur. Peşə təhsili

çox hallarda ali təhsildən daha praktik və gəlirli ola bilər. Təəssüf ki, bizdə hələ də peşə təhsilinə qarşı yanlış yanaşma var”.

Deputatın fikrincə, bu prosesin inzibati yollarla qarşısını almaq çətindir. Ən effektiv üsul isə maarifləndir-

mədir. Onun sözlərinə görə, heç bir dövlət orqanı kimsənin xaricdə təhsil almasını qadağan edə bilməz: “Düzgün təbliğat aparılmalıdır ki, gənclər yalnız qabiliyyəti, marağı və məqsədi varsa, ali təhsilə üz tutsunlar. Digərləri isə peşə təhsilinə yönəlsin. Əks halda, itirilən illərin və xərclərin məsuliyyəti həm ailələrin, həm də cəmiyyətin üzərinə düşəcək”.

Göründüyü kimi, “hər kəs ali təhsil almalıdır” düşüncəsi həm ailələrə, həm də dövlətə baha başa gəlir. Hər kəs üçün vacib olan ali məktəb deyil, düzgün istiqamətləndirmədir. Əks halda, 30-40 bal yığanların xaricdə “təhsil macərası” həm gənclərin gələcəyini, həm də ölkənin insan kapitalını itirməyə səbəb olacaq.

■ **Səhənə RƏHİMLİ,**
“Yeni Müsavat”

Dilimizdə danışanların sayı 80 milyona çatır

Bu fakt onu göstərir ki, Azərbaycan dili artıq təkcə coğrafi sərhədlərlə məhdudlaşmır, qlobal mədəniyyət və kommunikasiya vasitəsinə çevrilib

Avqustun 1-i Azərbaycan Əlifbası və Azərbaycan Dili Günü kimi qeyd edildi. Bu əlamətdar gün sabiq prezident Heydər Əliyevin 2001-ci il 9 avqust tarixli fərmanına əsasən təsis edilib.

Azərbaycan dili yalnız Azərbaycan Respublikasının rəsmi dili olmaqla kifayətlənmir, bu gün dilimiz on milyonlarla insanın gündəlik ünsiyyət vasitəsinə çevrilib. Modern.az dünyada Azərbaycan dilində danışanların sayı barədə araşdırma aparıb.

Hazırda dünya üzrə Azərbaycan dilində danışanlar sayı barədə səhih informasiya mövcud deyil. Azərbaycan dilində danışanların coğrafiyası da böyüyüb. Əgər əvvəllər bu rəqəm əsasən Azərbaycan, İran, Türkiyə və digər qonşu ölkələrlə məhdudlaşdırılırdısa, son illərdə diasporun genişlənməsi, miqrasiya və media təsiri nəticəsində dilin əhatə dairəsi xeyli genişləndi. Buna görə dəqiq sayı müəyyən etmək çətindir.

Rəsmi açıqlamalarda Azərbaycan dilində danışanların 50 milyon civarında oldu-

ğu bildirilir. Məsələn, ötən il Dövlət İmtahan Mərkəzinin İdarə Heyətinin sədri Məleykə Abbaszadə deyib ki, bu gün dünyada 50 milyon insan Azərbaycan dilində danışır və anlayır.

Ancaq qeyri-rəsmi hesablamalara görə, hazırda dünya üzrə Azərbaycan dilində danışanların sayı 75-80 milyon arasındadır.

İran ərazisində Azərbaycan dilində danışanların sayı ilə bağlı müzakirələr isə daha böyükdür. Tehran Azərbay-

can dilinə qarşı sistematik siyasət aparsa da, Cənubi Azərbaycanda ana dilində təhsil uğrunda mübarizə davam edir. İran azərbaycanlılarının ən çox yaşadığı ölkədir. Burada Azərbaycan dili həm ailədaxili, həm də ticarət mənasibətlərində geniş istifadə olunur.

İranda Azərbaycan dilində danışanların sayı 30 milyondan çoxdur. Amma bəzi mənbələrdə bu rəqəm 35 milyon, digərlərində 50 milyon olaraq göstərilir.

Rusiya isə vəziyyət daha maraqlıdır. Burada azərbaycanlıların ümumi sayı bəzi qeyri-rəsmi mənbələrə görə 3 milyona yaxındır və onların əksəriyyəti Azərbaycan dilini aktiv şəkildə qoruyub saxlayır. Rusiyanın rəsmi mənbələri azərbaycanlıların sayını daha az göstərməyə çalışır, ancaq bu ölkədə müvəqqəti və daimi qeydiyyatla yaşayan, oranın vətəndaşlığını qəbul edən azərbaycanlıların sayı rəsmi rəqəmlərdə göstəriləndən daha çoxdur.

Türkiyədə həm şərq bölgələrində yaşayan yerli əhali, həm də ölkəyə köçən yüz minlərlə Azərbaycan vətəndaşı bu dili aktiv şəkildə istifadə edir. İğdır, Qars, Ərzurum kimi şəhərlərdə Azərbaycan türkcəsi ana dilidir, İstanbul, Ankara, İzmir kimi metropol-larda isə gündəlik ünsiyyət dili kimi yayılıb. Ümumilikdə Türkiyədə Azərbaycan dilini bilənlərin sayı 4-6 milyon arasında qiymətləndirilir.

2014-cü il aparılan siyahıyaalmaya görə, Gürcüstanda 230 min azərbaycanlı var. Amma onların qeyri-rəsmi sayı daha çoxdur. İraqda Kerkük və ətrafında məskunlaşan və Azərbaycan dilində danışan türkmən icmasının sayı isə təxminən 200 mindir.

Keçmiş sovet ölkələrində - Ukrayna, Moldova, Mərkəzi Asiya respublikalarında yaşayan azərbaycanlıların sayı isə yarım milyona yaxındır.

Avropa və Amerikada yaşayan milyonlarla azərbaycanlı da öz ana dilini ailədə, cəmiyyət içində və sosial şəbəkələrdə qorumağa çalışır. Almaniyada, Fransada, Niderlandda, Kanadada,

ABŞ-da və digər ölkələrdə yaşayan azərbaycanlılar da öz dillərini unutmayıblar. Bu ölkələrdə Azərbaycan dilində danışanların sayı 1-2 milyon arasında olduğu güman edilir.

Əlavə olaraq, son illərdə qeyri-azərbaycanlılar arasında da Azərbaycan dilinə maraq artıb. Xüsusən türk dünyasında - Qazaxıstan, Özbəkistan, Türkmənistan və Şimali Kiprdə Azərbaycan musiqisi, serialları və mədəniyyətinin təsiri ilə dilin passiv biliciləri formalaşmaqdadır.

Beləliklə, toplanan rəsmi və qeyri-rəsmi statistik göstəricilər əsasında demək olar ki, dünya üzrə Azərbaycan dilində danışanların ümumi sayı 75-80 milyon nəfərə yaxındır. Bu, onu göstərir ki, Azərbaycan dili artıq təkcə coğrafi sərhədlərlə məhdudlaşmır, o, qlobal mədəniyyət və kommunikasiya vasitəsinə çevrilib.

Bu mənzərə dilimizin gücünü, yaşarlılığını və təsir imkanlarını əks etdirməklə yanaşı, onun gələcək nəsillərə ötürülməsi üçün daha çox təşviq, təbliğat və təhsil təşəbbüslərinin vacibliyini də ortaya qoyur. 1 Avqust - Azərbaycan Əlifbası və Azərbaycan Dili Günü bu baxımdan təkcə bayram yox, həm də çağırış gündüdür: dilimizi sevvək, qoruyaraq və dünyaya tanıdaq!

■ “Yeni Müsavat”

Türkiyəli müğənni Rıza Tamer Bakıda "Bihter" restoranında keçirilməsi planlaşdırılan konsertini ləğv edib. O buna səbəb kimi Türkiyə lirasının Azərbaycanda keçərli olmamasını göstərib.

Müğənni növbəti açıqlamasında konsertin baş tutmalı olduğu məkanın - "Bihter" restoranının Sedat Pekərə məxsus olduğunu iddia edib. O hətta bu səbəbdən təhdid zəngləri aldığı da deyib.

Maraqlıdır, Rıza Tamerin iddiaları nə dərəcədə doğrudur? "Bihter" restoranı həqiqətən Sedat Pekərə məxsusdurmdu?

Məsələ ilə bağlı bəşir. az "BihterBaku" restoranı ilə əlaqə saxlayıb. Restoranın adını açıqlamayan əməkdaşı bildirib ki, Tamerin son videoda səsləndirdiyi fikirlər həqiqəti əks etdirmir: "Rıza Tamer ağzına gələni danışır, dəlidir. Vallah-billah, işin doğrusu birinci paylaşdığı videoda dedi ki kimidir. Sadəcə olaraq, konserti ləğv etdiyi və səsləndirdiyi fikirlərə görə sərt tənqid olunduğundan artıq bilmir nə bəhanə etsin..."

Restoran əməkdaşı deyib ki, Rıza Tamerin adını çəkdiyi Sedat Peker ilə heç bir əlaqələri yoxdur: "Sedat Pekəri "Yutub"-dan başqa heç yerdə görməmişəm. Bizim Tamerə təklif etdiyimiz məbləği isə kommersiya sirridir. Sadəcə, müğənninin meneceri və şirkət şəxsən mənim özümə dedi ki, əgər zəng gəlsə, kimsə Rıza Tameri ad gününə, bir məclisə və s. çağırırsa, birbaşa 50 min dollar də. Bu, onlar tərəfindən deyilən sözdür, biz tərəfdən deyil. Onun konserti ləğv etməsi birinci dəfə deyil. Təsəvvür edin, Türkiyədə 18 konserti ləğv edib. Rıza Tamer bir qadın düşmənidir. Adamın qadınları görsi gözü yoxdur".

Qeyd edək ki, Sedat Peker Türkiyədə xeyli dərəcədə məşhur olan iş və cinayət dünyasının nüfuzlu şəxslərindən biridir.

Sedat Pekerin Bakıda restoranı olması iddiası - təfərrüat

Rıza Tamerin oxumaqdan imtina etdiyi restorandan: "Sərt tənqid olunduğundan artıq bilmir nə bəhanə etsin..."

Lakin eyni zamanda siyasətdə və ictimai sektorda kifayət qədər məşhur və adı qalmaqallara səbəb olan biridir.

Zaman-zaman qalmaqallı açıqlamaları ilə gündəmə gələn Sedat Peker 1971-ci ildə Türkiyənin Sakarya vilayətində dünyaya gəlib. Ailəsi əslən Rize vilayətindəndir. Peker uzun müddət Almaniya da yaşayıb, milliyetçi cameə içərisində olub. Almaniya da və Türkiyədə avtomobil ticarəti ilə məşğul olub. 1997-ci ildə Rizədə Abdullah Topçu adlı qaçaqmalçının öldürülməsində ittiham olunsada, məhkəmədə bəraət alıb. 1998-ci ildə S.Peker reketlik, qətl təşkil etmək və daha bir çox

cinayətlərdə ittiham olunaraq axtarışa verilib. Həmin vaxt Ruminayada olan Peker Türkiyəyə gəlib və 12 tərəfdarı ilə birlikdə mühakimə olunub. Ancaq bir il çəkən prosesdən sonra Peker azad edilib. Bu müddətdə Peker 8 ay həbsdə qalıb.

Sedat Peker bir də 2005-ci ildə İstanbulda Qaçqamalıqlıq və Mütəşəkkil Cinayətkarlıqla Mübarizə polisinin keçirdiyi "Kəpənək əməliyyatı" nəticəsində həbs olunub. 2007-ci ildə məhkəmə Peker 14 il azadlıqdan məhrum edir. Onun barəsində daha bir səs-küylü məhkəmə prosesi cinayətkar təşkilat qurmaq, iş yerinə silahlı basqın, yaralama, azadlıqdan məhrum etmə, qarət və saxta pasportdan istifadə kimi cinayətlərlə bağlı olub.

Bundan başqa, "Ergenekon" prosesində "silahlı terror təşkilatı qurmaq" ittihamı ilə mühakimə olunub. Bu prosesdə "Kəpənək əməliyyatı" işinə görə yenidən mühakimə olunub və cəzası daha 15 ay artırılıb. 2013-cü ildə isə İstanbul 13-cü Ağır Cinayətlər Məhkəməsi "Ergenekon" prosesində Pekərə 10 il həbs cəzası verib. Lakin bir il sonra bu cəza həbsdə olduğu müddət 5 ilə keçdiyi üçün ləğv olunub.

Ancaq bütün bu dalbadal məhkəmə proseslərinə baxmayaraq, Peker həm də xeyriyyəçi iş adamı kimi fəaliyyət göstərib.

Kocaeli Spastik Əlillər Dərnəyi və Erkən Doğulmuş Uşaqların Qorunması Dərnəyi kimi qurumlara yardımları ilə gündəmə gəlib. 2015-ci ildə Ruhi Xəstələrin Reabilitasiyası Fondu tərəfindən "yardımsəver iş adamı" kimi mükafatlandırılıb. 2015-ci ildə Suriyanın Türkmən Dağı bölgəsində yaşayan türkmənlərə yardımları ilə yenidən medianın gündəminə gəlib. 2015-ci ilin noyabrında Türkiyə Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin təşkil etdiyi Dünya Qarapapaq Türkləri festivalında Pekərə "Türklük Xaqanı" adı verilib.

2008-ci ildə Özge Yılmaz adlı qadınla ailə qurub. Bu nikahdan Sərdar Han Peker, Boğaçan Talha Peker, Celal Han Peker, Filiz Lina Peker adlı uşaqları anadan olub.

Peker son illərdə tez-tez Türkiyə hakimiyyəti, xüsusən də prezident Ərdoğanı dəstək verməsi ilə gündəmə gəlib. Hər dəfə seçkilər öncəsi çağırış edən Peker hakimiyyətə səs verməyə çağırır.

Onu da qeyd edək ki, "Bihter" restoranı 2024-cü ilin payızında fəaliyyətə başlayıb.

□ "Yeni Müsavat"

"Kimsə mənə ruspərəst deyirsə, şoka düşürəm"

Elşad Mirbəşiroğlu day.az saytının yaydığı məqalə haqda danışdı

Bu həftə ən çox müzakirə olunan mövzulardan biri də day.az saytının yaydığı sensasion material oldu. Yazıda Rusiyaya bağlı olan bir şəbəkənin üzvü olmuş bir neçə şəxsin adı çəkilirdi. Sitat: "2020-ci ildə Vətən müharibəsi ərəfəsində Rusiyanın ölkədəki təsir dairəsinə qarşı ciddi zərbələr endirildi və şəbəkənin rəhbəri olan Ramiz Mehdiyev, eləcə də ordudakı uzantısının rəhbəri Nəcməddin Sadıqov vəzifədən kənarlaşdırıldı.

Həmin dövr ərzində Əli Həsənov, Əbülfəz Qarayev, Elmar Məmmədov, Oqtay Əsədov, Azad Rəhimov, Eldar Mahmudov oxşar aqibətlə üzləşdi... Bu yerdə Milli Məclisin sabiq sədri Oqtay Əsədovun adı da diqqət çəkir. Onun Rusiya şəbəkəsi ilə əlaqələri barədə daha əvvəl hər hansı məlumat ictimailəşməmişdi. Və bu yaxınlarda bu rusiyalı şəbəkənin Azərbaycandakı daha bir üzvü - Azər Qasımov ifşa edildi. Bu kontekstdə bir vaxtlar deputat olmuş, sonradan "yoxa çıxan" Elşad Mirbəşirin adı da xüsusi vurğulanıb, onun Rusiya şəbəkəsinin maraqlarına xidmət et-

məsindən bəhs edilib. Onun Rusiya FTX ilə əlaqələri üzə çıxdıqdan sonra o, ictimai arenadan və Sosial Tədqiqatlar Mərkəzindən uzaqlaşdırıldı. Son aylarda "Rus evi" və "Sputnik" kimi strukturların fəaliyyəti də ölkədə məhdudlaşdırılıb...

Yazıda Elşad Mirbəşiroğlunun FSB ilə əlaqələri üzə çıxdıqdan sonra onun ictimai arenadan və Sosial Tədqiqatlar Mərkəzindən uzaqlaşdırıldığı haqda məlumat da həmin yazıda yer alıb.

"Millətimizi sevirəm, buna görə mənə ruspərəst adlandırılır".

Bu sözləri "Yeni Sabah"a açıqlamasında Elşad Mirbəşiroğlu deyib.

O, haqqında deyilən sərt ittihamlara səssizliyi pozaraq belə cavab verib: "O cür ittihamlar çox ciddidir. Hüquq-mühafizə orqanlarına müraciət etmişəm ki, araşdırsınlar. Görünür, Rusiya-Azərbaycan məsələsi trenddir deyə götürüb verirlər. Ancaq mahiyyətinə varamırlar. Mənim kimi adamı ən qatı cinayətlərdə ittiham etməklərinə razı olaram, amma hansısa ölkəyə işləmək mənim şəxsiyyətim üçün böyük bir zər-

bədir. Həmişə Azərbaycan-Rusiya münasibətlərini dəstəkləyən adam olmuşam. Təhlükəli bir ölkədir. Göz qabağında təcürbələr var. Demişəm ki, hansısa ölkələrə Ukraynada, vaxtilə Gürcüstanda olan kimi öz mübarizələrinin alətinə çevirməyə imkan verməyək.

Azərbaycanlı adı gələn mövzularda çox həssasam. Soydaşlarımıza görə həmin ölkə ilə münasibətlərimizi normal saxlamağı təklif etmişəm. O qədər sayda soydaşlarımızın yaşadığı və işlədiyi ikinci bir ölkə yoxdur. 2 milyon orada yaşayır-

sa, bir o qədər də insan Azərbaycanda meyvə-tərəvəz yetişdirib o bazara çıxarırlar. Başqa bazarımız yoxdur. Bir alim olaraq bilərəm və deyirəm ki, 95 faiz məhsulumuz o bazarda satılır. Mən millətimizi sevirəm, amma kimsə mənə ruspərəst deyirsə, şoka düşürəm.

Elə bir günahım varsa, şükür Allaha ki, dövlətimizin xüsusi xidmət orqanları var və mənim haqqımda tədbir görə bilirlər. Həmişə ictimai muzakirə obyektinə çevrilməkdən qorxmışam. Sağ olsunlar, bunu da etdilər, olan-qalan abrimiz də getdi..."

Əkin sahəsini yandırmaya görə həbslər

"Kəndli torpağı yandırmamalıdır". Bunu "Yeni Sabah"a kənd təsərrüfatı üzrə ekspert Vahid Məhərrəmov bildirib.

O, məsul yığımı bitdikdən sonra əkin sahələrinin yandırılması halları, bunun ucbatından yanğın sahələrinin genişlənməsi və qəsdən yandırmaya görə həbsləri şərh edib. Xatırladaq ki, son oxşar hal Şekidə qeydə alınıb və 2 nəfər həbs olunub.

Bu üsul, yeni məsul yığımından sonra sahənin yandırılması köhnə, zamanla sınıanmış olsa da, ekspert qeyd edib ki, qanunvericiliyə əsasən, torpağın yandırılması qadağandır və bu kimi hallara qarşı mütləq hüquqi tədbirlər görülməlidir.

"Kəndli torpağı yandırmamalıdır. Bitki qalıqları yandırıldıqda torpağa ciddi ziyan dəyir. O bitkilərin kökündə məhsulun daha bol və verimli olmasına səbəb olan bir çox faydalı minerallar var. Bu, əkin üçün vacib elementlərdən biridir".

Vahid Məhərrəmov qeyd edib ki, torpaqda bitki qalığı yandıqda oradakı faydalı mikroorqanizmlər də məhv olur və bu da torpağın keyfiyyətini aşağı salır.

"Onlar məhv olduqda torpaqdakı üzvi maddələrin qeyri-üzvi maddələrlə qarışması prosesi baş vermir. Nəticədə torpaq tədricən canından düşür. Torpağı yandırmayla qətiyyətlə olmaz".

Ekspertin fikrincə, bitki qalıqlarını yandırmayla əvəzinə, onları bir yerdə toplayıb çürütmək və əkin mövsümündə torpağa gübrə kimi vermək daha səmərəlidir.

"Bu üsul məhsuldarlığı əhəmiyyətli dərəcədə artırır. Hazırda torpağa demək olar ki, heç bir üzvi maddə verilmir, bu da məhsulun keyfiyyətli yetişməsinə mane olur".

Son illər dünyada rəqəmsal texnologiyaların sürətli inkişafı fonunda kriptovalyutalar və blokçeyn texnologiyası maliyyə sisteminin əsas tərkib hissələrindən birinə çevrilmişdir. Bu transformasiya təkcə maliyyə əməliyyatlarının aparılmasında deyil, həm də dövlətlərin pul-kredit siyasətində yeni yanaşmaların meydana çıxmasına səbəb olub.

Xüsusilə ABŞ-da Donald Trampın yenidən hakimiyyətə gəlişindən sonra dünyada kriptovalyuta bazarına maraq böyük sürətlə artır. Son hesablamalara əsasən, qlobal kriptovalyuta bazarının həcmi 4 trilyon dollara yaxınlaşır. Üç il əvvəl Bitkoini firıldaq adlandıran Trampın bu sahəyə diqqət yetirməsi bütün dünyada kriptovalyutaya diqqəti dəfələrlə artırıb.

Azərbaycanın daxil olduğu MDB məkanında Rusiya, Qazaxıstan, Özbəkistan kriptovalyuta bazarı ilə bağlı hüquqi baza formalaşdırıblar. Xüsusilə Qazaxıstan bu sahədə irəliyə doğru çox ciddi addımlar atıb. Rusiyada isə diqqət daha çox bazarın nəzarətdə saxlanması amilinə yönəldilib. Gürcüstanda təkmil hüquqi baza formalaşdırılırsa da, mayninq sürətlə inkişaf edir, bazarın həcmi genişlənir. Azərbaycan da isə son illərdə müzakirələr aparılırsa da, hələlik real addımlar atılmayıb. Azərbaycan Mərkəzi Bankı (AMB) bir neçə il öncə kriptovalyuta və blokçeyn texnologiyasının potensial imkanlarını qiymətləndirmək məqsədilə araşdırmalara başlayıb. AMB bu məsələləri pul-kredit siyasətinin mümkün istiqamətlərindən biri kimi gündəmə getirib.

Deputat Vüqar Bayramov iqtisadiyyat.az-a deyib ki, araşdırma aparıldıqdan və eləcə də digər ölkələrdə kriptovalyutanın istifadəsi ilə bağlı təcrübə öyrənildikdən sonra bu istiqamətdə addımların atılması mümkündür. Onun sözlərinə görə, ümumiyyətlə kriptovalyutalardan istifadəyə münasibət fərqlidir. Bəzi ölkələrdə artıq "Bitcoin" istifadə edilir, bəzi ölkələr isə qadağan edib.

Hazırda Azərbaycan qanunvericiliyində kriptovalyutanın birbaşa tənzimlənməsi yoxdur. Bu o deməkdir ki, bu sahəni birbaşa tənzimləyən hüquqi baza mövcud deyil. Bitcoin və altkoinlər ödəniş forması kimi istifadə edilə bilməz. Qanunvericiliyə əsasən, manat ölkədə yeganə hüquqi ödəniş forması sayıldığından, ondan başqa digər hər hansı valyuta ilə ödəniş edilməsi və ya ödənişlərin qəbulu qadağandır.

Təcrübədə dövlət fiziki şəxslərə kriptovalyuta almağı qadağan etmir. Hətta bəzi hesablamalara görə, ölkə vətəndaşlarının kriptovalyuta dövryyəsinin illik həcmi 1 milyard dollara çatıb.

Azərbaycan Internet Forumunun prezidenti, ekspert Osman Gündüzün dediyinə görə, bu ilin iyunun-

Azərbaycan manatına rəqib gəlir

Qanunvericiliyə əsasən, manat ölkədə yeganə hüquqi ödəniş formasıdır, amma...

da Qazaxıstan Mərkəzi Bankı rəqəmsal maliyyə sahəsində önəmli yenilik edib - kriptokart layihəsinə start verilib: "Artıq vətəndaşlar kriptovalyutalarını real vaxtda real pula çevirərək mağazalarda, restoranlarda, kafe və digər pərakəndə ticarət məkanlarında adi bank kartı kimi istifadə edə biləcəklər".

Ekspertin sözlərinə görə, layihəyə ilkin mərhələdə bir neçə bank qoşulub: "Kartlar Qazaxıstanda rəsmi lisenziya almış kriptobirjalarla birbaşa integrasiya olunub. Tranzaksiya necə işləyir? -İstifadəçi lisenziyalasdırılmış platformalarda (BitGet, Binance, ByBit, Coinbase və s.) kriptovalyuta saxlayır; -Ödəniş anında bu aktiv dərhal bazarda satılır; -Ekvivalent məbləğ karta yüklənir və ödəniş milli valyuta ilə baş tutur; -Proses tam avtomatik və real vaxtda baş verir".

Osman Gündüz deyir ki, bu layihə hazırda pilot rejimində həyata keçirilir - yeni məhdud istifadəçi qrupu və seçilmiş banklarla test edilir: "Mərkəzi Bankın məlumatına görə, konkret şəhər göstərilməsə də, kriptovalyutanın daha geniş tətbiqi üçün Prezidentin təşəbbüsü ilə ayrıca bir "kriptopilot şəhər" - Crypto-City layihəsi də hazırlanır. Onun Alatau şəhərində qurulması planlaşdırılır. Burada kriptovalyuta alışı, restoran ödənişləri və digər xidmətlər geniş şəkildə sınaqdan keçiriləcək".

Ekspert qeyd edib ki, kriptovalyutanın ilk dəfə gündəlik həyatın bir hissəsinə çevrilməsi əhəmiyyətli hadisədir. Bununla da rəqəmsal aktivlər real iqtisadi dövryyəyə daxil

olur. Bank sektoru ilə blokçeyn texnologiyası arasında birbaşa əlaqə qurulmuş olur: "Yeni ənənəvi ödənişlə kriptovalyuta arasında bağlantı yaranır və bununla da rəqəmsal aktivlər geniş kütlə üçün əlçatan olur. Qazaxıstanda 2020-ci ildən "Rəqəmsal aktivlər haqqında" qanun qəbul edilib. Bu qanun kriptovalyutaların hüquqi statusunu, onların mübadiləsinə, saxlanması və mayninq fəaliyyətini tənzimləyir. Bir neçə il öncədən bu ölkədə kriptovalyutaların alqı-satqısına icazə verilib. Özbəkistan da paralel olaraq bu istiqamətdə irəliləyir - 2018-ci ildən etibarən qəbul etdiyi normativ aktlarla kriptovalyutaların dövryyəsi, blokçeyn texnologiyası və mayninq fəaliyyəti üçün hüquqi baza - əlverişli mühit formalaşdırıb. BitGet qısa zamanda bu ölkədə ən populyar kriptovalyuta platformaya çevrilib".

Osman Gündüzün sözlərinə görə, iyulun 23-də Azərbaycan Mərkəzi Bankının rəhbəri Taleh Kazimovun ekspertlərlə görüşündə bu məsələni qaldırıb: "Azərbaycan Mərkəzi Bankı cari ildə pilot qaydada (Sandbox rejimində) kriptovalyutalara start verib. İşçi qrup formalaşdırılıb. Eyni anda dörd layihə fəaliyyətə başlayıb. Rəqəmsal manatla bağlı müzakirələr aparılır. Lakin hələlik hüquqi bazanın yaradılması, kriptovalyutaların bank və ödəniş sektoruna real integrasiyası üzrə konkret addımlar müşahidə olunmur. Düşünürəm ki, ölkəmizdə bu sektorun inkişafı innovasiyaların təşviqi, regionda rəqəmsal biznesdə rəqabətə davamlılıq, yeni iş yerlərinin açılması və ixtisaslı

mütəxəssislərin yetişdirilməsi baxımından böyük əhəmiyyət daşıyır. Hökumətin bu istiqamətdə səylərini gücləndirməsi vacibdir".

O.Gündüzün sözlərinə görə, görüş zamanı Mərkəzi Bank sədri virtual aktivlərlə bağlı qanunun hazırlanmaqda olduğunu və qısa müddətdə başa çatdırılacağını bildirib: "Bu qanun ölkəmizdə kriptovalyuta mühitini xeyli dəyişəcək. Məhz bu qanun kriptobirjaların və bu tip platformaların qeydiyyatı və xarici kriptovalyutaların Azərbaycanla fəaliyyəti üçün mühitin yaradılması, kriptovalyutaların rəsmi pul vahidi və ya ödəniş vasitəsi kimi tanınması, kriptovalyutalardan əldə olunan gəlirlərin vergiyə cəlb edilməsi və s bu tip məsələləri tənzimləyəcək. Xatırladıram ki, MDB məkanında Rusiyada, Qazaxıstanda, Özbəkistanda və Belarusda bu sektorun tənzimlənməsi ilə bağlı qanunlar və hüquqi normalar mövcuddur. Yeri gəlmişkən Taleh müəllimin dediyindən belə anladım ki, Mərkəzi Bank rəqəmsal manata daha fərqli və daha konservativ yanaşır. Yeni rəqəmsal manatın dövryyəyə buraxılmasına virtual aktivlər çərçivəsində deyil, daha məhdud çərçivədə baxılır. Hazırda Mərkəzi Bank digər ölkələrdə rəqəmsal milli valyutalarla bağlı mövcud təcrübənin araşdırılması və öyrənilməsi ilə məşğuldur. Gələn il rəqəmsal manatla bağlı işlərin daha da sürətlənəcəyi gözlənilir".

Qeyd edək ki, ötən il dünyanın ən böyük kriptobirjəsi olan Binance-in yüksək vəziyyəti nümayəndələri Bakıya gələrək Azərbaycan rəsmiləri

ilə müzakirələr aparıblar. Birjada hesab edirlər ki, Azərbaycan rəqəmsal aktivlər üçün infrastrukturun formalaşması mərhələsindədir. Dövlət sektorunda blokçeyn texnologiyalarının tətbiqi artıq müzakirə olunur ki, bu da qanunvericiliyin gələcək inkişafı üçün stimula ola bilər. Birləşmiş Ştatlar, Avropa Birliyi və digər ölkələrə görə, Azərbaycan rəqəmsal iqtisadiyyat üçün müdaxilə qaydalarını işlədib-hazırlanması üzrə Qafqazda liderlərdən birinə çevrilmək potensialına malikdir. Əsas odur ki, bütün bazar iştirakçıları üçün optimal şəraitin inkişafı istiqamətində dövlət, biznes və ekspert icması arasında dialoq təmin olunsun.

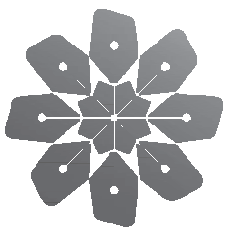
İqtisadçı-ekspert Rəşad Həsənovun "Yeni Müsavat"a dediyinə görə, kriptovalyuta bazarı, onun inkişaf dinamikası, bu istiqamətdə mövcud strategiya, yanaşmalar və atılan addımlara təsir göstərən bir sıra faktorlar var: "İlk növbədə kriptovalyuta Azərbaycanla hələ ki, prioritet deyil. Son iki ildə Azərbaycanda bank sektorunda qiymətli kağızlar bazarına nəzarətin təşkili, onun inkişafı ilə əlaqədar sığorta bazarının təkmilləşdirilməsi, eyni zamanda monetar siyasətin təsiri gücünün artırılması ilə bağlı bir sıra istiqamətlərdə yeni yanaşmalar ortaya qoyulub. Dayanıqlı maliyyə institutlarının təkmilləşməsi, dayanıqlı maliyyə alətlərinin təklif edilməsi və sair. Bu istiqamətdə tənzimləyici qurum olan Mərkəzi Bankın resursları çərçivəsində, düşünürəm ki, potensial mövzular prioritetləşdirilməsi zamanı kriptovalyuta hələlik aktiv gündəmin predmetinə çevril-

məyib. Təbii ki, bu, qaçılmazdır. Orta və uzunmüddətli dövrdə kriptovalyuta ödəniş sisteminin tamhüquqlu parçasına çevriləcək. Azərbaycan da məcburdur ki, bu ekosistemin bir parçası olsun. Qlobal iqtisadi münasibətlərdə integrasiyanın qorunması üçün bu, zərurətə çevriləcək. Lakin hələlik bu sahədə tələsməmək hansısa problem yaratmır".

Ekspertin fikrincə, ikinci məsələ Mərkəzi Bankın taktiki mövqeyə ortaya qoymasıdır: "Tənzimləyici gözləmə mövqeyi tutaraq region ölkələrinin - Qazaxıstanın, Rusiyanın, Gürcüstanın bu sahədəki addımlarının nəticələrini qiymətləndirmək imkanı qazanmaq istəyir. Sahə yenidir, qonşu ölkələrin təcrübələri də yenidir. Bu baxımdan, Azərbaycan Mərkəzi Bankı təcrübələri qiymətləndirib, ölkə üçün daha məqbul variantı seçməyə üstünlük verir".

Məlumdur ki, hələ dünyada kriptovalyuta bazarına tam və effektiv nəzarət mexanizmi yaradılmayıb. Ayrı-ayrı ölkələrdə bu sahədə addımlar atılma da, tam nəzarətin təmin olunması mümkün olmayıb. Bir sıra ekspertlərə görə, Azərbaycanda kriptovalyuta bazarının leqallaşdırılmamasının kökündə bu amil dayanır: maliyyə axınlarına tam nəzarət imkanının olmaması. R.Həsənovun fikrincə, bu amilin də ölkədə kriptovalyuta ilə bağlı hüquqi bazanın formalaşdırılmamasında rolu var: "Əlbəttə, bunu istisna etmək olmaz. Azərbaycanda aşırı tənzimləmə, sərt nəzarət ölkə iqtisadiyyatının bütün sahələrində prioritetdir. Bu baxımdan, kriptovalyuta bazarına belə nəzarətin mümkünsüzlüyü onunla bağlı siyasətdə rol oynayır. Lakin düşünürəm ki, proses qarşısıalınmazdır, gec-tez Azərbaycan buna gedəcək. Fikrimcə, təkmil qanunverici baza olmadan, əhalinin yüksək səviyyədə maarifləndirilməsi həyata keçirilmədən, nəhayət, təkmil bir təcrübəyə istinad edilmədən kriptovalyuta ilə bağlı addımların atılması iqtisadi səmərəlilik baxımından uğurlu alınmaya bilər. Bu baxımdan, kiçik və məhdud bazardan, azad və geniş əhatəlilik təmin olunan bazarın yaradılmasını daha məqsəduyğun hesab edirəm".

□ **Dünya SAKİT,**
"Yeni Müsavat"

**Azərbaycan
Respublikasının
Mədlanın İnkişafı
Agentliyi**

Gender, ailə və demoqrafiya məsələlərinin işıqlandırılması

Son illər Azərbaycanda rəsmi boşanma hallarında müşahidə olunan artım cəmiyyətin müxtəlif təbəqələrində narahatlıq doğurur. Dövlət Statistika Komitəsinin açıqladığı rəsmi rəqəmlər göstərir ki, boşanmaların sayı ildən-ilə artır və bu tendensiyanın səbəbləri təkcə ailədaxili münasibətlərlə izah olunmur. Sosial tədqiqatçıların və demoqrafların fikrincə, bu artımın arxasında bəzən daha dərin və təəssüf doğuran motivasiyalar dayanır.

Daşınmaz əmlak məsələləri üzrə ekspert Elnur Fərzəliyev sosial media hesabında bildirib ki, boşanmaların hamısı ər arvadın yola getməməsi səbəbindən olmur: "Şahidi olduğum bəzi boşanmaları sizlərin də diqqətinizə çatdırıram. İpoteka krediti ilə ev alan zaman əmək haqqından ailə üzvlərinin adambaşına yaşam xərci çıxıldıqda ümumi məbləğ az olduğuna görə kreditin ayrılması səbəbindən çox hallarda süni boşanma edirlər və bu zaman qarşı tərəf heç bir alimət tələbi etmədən uşaqları özündə saxlayır və ər rahat şəkildə ipoteka krediti ilə ev alır. Daha sonra isə bənşirlər.

Evləri sökülən şəxslər ti-kinti şirkətlərdən əlavə ev almaq üçün süni boşanma edib evi ikiye bölərək iki çıxarış əldə edirlər. Söküntü zamanı isə hər ikisi evlə təmin olunurlar. Borclu olan şəxslər həmin borcun əmlaka yönəlməməsi üçün süni boşanma edir, ər evi arvadın adına keçirir və evin borc əvəzinə müsadirə edilməsinin qarşısını alır.

Dövlətdən sosial müavinət almaq üçün saysız-hesabsız boşananlar da var. Buna bənzər çox sayda problemlərin həlli üçün əksər insanlar çıxış yolunu boşanmalarda görürlər. Təbii ki, əksər hallarda bu tip boşanmalar problemlə-

rin həlli üçün effektiv olur".

İqtisadçı Əkrəm Həsənov da saxta boşanma hallarının olduğunu bildirib: "Bu gün sosial müavinət almağın əsas meyarlarından biri qadınların tək yaşaması, həm də ərşiz olmasıdır. Məsələn, uşaqlar var, amma ayrılıb. Bu, tək Azərbaycanda deyil, bütün dünyada belədir.

Ekspert Azərbaycanda da istifadə edənlərin sayının çox olduğunu xatırladı: "Azərbaycanda əvvəllər formal boşanma hallarına pis baxılırdı. Amma indi bu, adi hal olub. Onsuz da boşanmaların sayı azaldı. Bunun qarşısını almaq mümkün deyil. Ya gerek meyarı lüğət etsinlər, ya da bu, arta-arta gedəcək".

Araşdırmalara görə, bəzi ailələr arasında formal boşanma hallarının artması daha çox iqtisadi səbəblərlə bağlıdır. Belə ki, müəyyən hallarda dövlətin təqdim etdiyi sosial müavinətlərdən, tək valideynə verilən yardımlardan və güzəştlərdən yararlanmaq məqsədilə cütlüklər hüquqi cəhətdən nikahlılarına son qoyurlar. Bu, xüsusilə də aztəminatlı və işsiz ailələr arasında daha çox müşahidə olunur. Onlar düşünür ki, bu yolla əlavə maddi dəstək əldə edə və sosial vəziyyətlərini bir qədər yaxşılaşdıra bilərlər. Sosioloqlar bu vəziyyəti "yalançı boşanma-

Gender, ailə, demoqrafiya

Süni boşanmalar niyə artır?

Üzeyir Şəfiyev: "Bu məsələ tendensiya halı alarsa, təhlükəli ola bilər"

lar" kimi dəyərləndirir və bunun uzunmüddətli nəticələrinin cəmiyyət üçün təhlükəli ola biləcəyini vurğulayırlar. Belə hallar ailə institutuna olan inamı zəiflətməklə yanaşı, rəsmi statistikanı da real mənzərədən uzaqlaşdırır. Nəticədə dövlət planlaşdırmasında, ailə və sosial siyasətində yanlış yönləndirmələr baş verə bilər. Məsələnin digər tərəfi isə hüquqi və mənəvi müstəvidə özünü göstərir. Rəsmi olaraq boşanmış, lakin birlikdə yaşayan cütlüklərin hüquqi statusu qeyri-müəyyən olur və bu, həm onların uşaqları üçün, həm də gələcəkdə yaranacaq mülki məsələlər üçün ciddi problemlər yarada bilər. Bundan əlavə, bu cür halların yayılması cəmiyyətin mənəvi dəyərlərinə də mənfi təsir göstərir və ailə dəyərlərinin formalaşmasında çatlar yaradır.

Qeyd edək ki, bəzi

ekspertlər bu problemin kökündə daha geniş sosial-iqtisadi səbəblərin dayandığını bildirirlər. Onların fikrincə, sosial müdafiə sisteminin daha ədalətli və məqsədyönlü şəkildə qurulması, xüsusilə də ehtiyac meyarlarının şəffaf şəkildə müəyyənləşdirilməsi bu cür sui-istifadələrin qarşısını ala bilər. Əlavə olaraq, ailə institutunun möhkəmləndirilməsi üçün maarifləndirmə işlərinin gücləndirilməsi, psixoloji dəstək xidmətlərinin əlçatan edilməsi və sosial rifah proqramlarının genişləndirilməsi də vacib amillərdəndir.

Mövzu ilə bağlı sosioloq Üzeyir Şəfiyev "Yeni Müsavat"a danışib. Ekspert qeyd edib ki, bu hallar ümumi boşanma statistikasına baxımından olduqca az paya malikdir: "Süni boşanma hallarına çox nadir hallarda rast gəlinir.

Bəli, bu cür nümunələr var. Məsələn, bəzi insanlar xarici ölkələrdə oturmaq və ya vətəndaşlıq almaq üçün necə saxta evliliyə üz tuturlarsa, eyni qaydada saxta boşanmalara da müraciət edənlər olur. Həmçinin, məcburi köçkün statusuna malik bir qadın, əgər məcburi köçkün olmayan biri ilə evlənsə, həmin statusu itirir. Bu səbəbdən, bəzi hallarda Böyük Qayıdış proqramı çərçivəsində evə sahib olmaq üçün süni boşanmalara əl atırlar da olur. Eyni zamanda, boşanma yolu ilə sosial yardım almağa çalışan insanlar da mövcuddur. Amma qeyd etdiyim kimi, bu hallar çox az rast gəlinir və ümumi boşanma statistikasında həlledici rol oynamır", - deyir Üzeyir Şəfiyev bildirib.

Onun sözlərinə görə, bu cür addımlar hüquqi baxımdan saxta və mənəvi baxım-

dan yanlışdır: "Bu, cəmiyyət üçün təhlükəli bir tendensiya-dır. Əgər geniş yayılarsa, ailə institutunun zədələnməsi ilə nəticələnə bilər. Hazırda bu hallar çox geniş yayılmasa da, diqqətlə izlənməlidir".

Ekspert ümumi boşanma statistikasına da bağlıdır. Ciddi narahatlığını ifadə edib. 2024-cü ilin göstəricilərinə əsasən, ölkədə cəmi 49508 nikah bağlandığı halda, 21 384 boşanma qeydə alınıb. Bu, nikah-boşanma balansının pozulduğunu və ailə institutunun zəiflədiyini göstərir. "Əvvəllər uşaqlı ailələrdə boşanma halları az olurdu. Bu gün isə boşanan ailələrin əksəriyyətinin övladları var. Bu, çox təhlükəli tendensiya-dır. Bundan başqa, Azərbaycanda daha bir ciddi tendensiya müşahidə olunur, "boz boşanmalar" adlandırılan, yəni 50 yaşdan yuxarı insanlar arasında boşanma halları sürətlə artır. Belə boşanmaların sayı artıq 10 minə yaxınlaşıb. Bu isə cəmiyyətimizdə ailəyə və birgə həyata olan baxışların dəyişməsi ilə bağlıdır", deyir ekspert vurğulayıb.

O qeyd edib ki, bu dəyişikliklər ailə dəyərlərinin zəifləyindən xəbər verir və artıq ölkədə "Ailə Konsepsiyası"nın qəbul edilməsi zərurətə çevrilib:

"Ailə institutunun qorunması üçün əlavə hüquqi, sosial və psixoloji tədbirlər görülməlidir. Maarifləndirmə, ailə dəyərlərinin təbliği və ailədaxili münasibətlərin sağlam əsasda qurulması istiqamətində sistemli iş aparılmalıdır. Əks halda bu tendensiyalar gələcək nəsillərin sosial dayanıqlığına mənfi təsir göstərəcəkdir".

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Xəlidə GƏRAY

Azərbaycanda ata adını dəyişdirənlər var

Ədliyyə Nazirliyinin qeydiyyat şöbəsinin rəisi maraqlı faktlar açıqladı

"Soyadların sonluqlarının dəyişdirilməsi vətəndaşların "Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının soyadlarının dövlət dilinə uyğunlaşdırılması haqqında" Milli Məclisin 02.02.1993-cü il tarixli qərarında nəzərdə tutulan soyad sonluqlarından birini daşıma istəyindən irəli gəlir.

Həmin qərara əsasən, Azərbaycan vətəndaşları "-ov", "-yev", sonluqlu soyadlarını "-lı" (sözün kökündən asılı olaraq "-li", "-lu", "-lü"), "-zadə", "-oğlu", "-qızı" sonluqlu və ya sonluqsuz ifadə formaları ilə əvəz edə bilərlər". 4 sayılı Bakı ASAN Xidmət Mərkəzində Ədliyyə Nazirliyinin qeydiyyat şöbəsinin rəisi Aygün Eminova "Teleqraf" İnformasiya Agentliyinə müsahibəsində belə deyib.

O deyib ki, son 3 ildə 7531 nəfərin soyad, ad və ata adının dəyişdirilməsi dövlət qeydiyyatına alınıb: "Adını, soyadını və

ya ata adını dəyişdirmək istəyən şəxslər qeydiyyat orqanına təqdim etdiyi müvafiq ərizədə bunun səbəblərini qeyd edirlər. Bu, bir çox hallarda şəxsin arzusu, ər-arvadın eyni soyadı daşımaq istəyi, nikahdan əvvəlki soyada qayıtmaq niyyəti, fərdin faktiki böyütmüş

və tərbiyə etmiş adamın adı ilə ata adı daşımaq arzusundan və s. məsələlərdən irəli gəlir".

Aygün Eminova deyib ki, 2024 və 2025-ci ilin birinci yarım ilində yetkinlik yaşına çatmış 9 şəxsin ata adının dəyişdirilməsi qeydə alınıb. Qanunvericilikdə yalnız soyadın,

adın və ya ata adının dəyişdirilməsi nəzərdə tutulub. Bununla belə, Ailə Məcəlləsinin 48-ci maddəsində valideynlərə dair (eləcə də analığa dair) mübahisə açma qaydası izah olunub. Qeyd edilir ki, analığa dair mübahisə yalnız məhkəmə yolu ilə açıla bilər. Ata adının dəyiş-

dirilməsi şəxsin valideynindən imtina kimi qəbul olunmur. Çünki ata adının dəyişdirilməsi şəxsin doğumu haqqında akt qeydində ata haqqında məlumat qrafasında valideyn kimi qeyd olunan şəxsin məlumatlarının dəyişdirilməsinə səbəb olmur. Yalnız doğum haqqında akt qeydinin (eləcə də şəhadətnamənin) uşaq haqqında məlumat qrafasında ata adı dəyişdirilir".

"Xarici ölkələrin praktikasında şəxslər hüquq-mühafizə orqanlarından yayınmaq məqsədilə ad və soyadlarını dəyişdirirlər. Bu hallara Azərbaycanda da rast gəlinibmi" sualına qeydiyyat şöbəsinin rəisi belə cavab verib: "Adın, soyadın və ata adının dəyişdirilməsi üçün ərizə verən şəxsin şəxsiyyətinin müəyyən edilməsi, eləcə də adın, ata adının və soyadın dəyişdirilməsi ilə istintaqdan, məhkəmədən, tibbi xarakterli məc-

buri tədbirlərin tətbiqindən yayınmasının qarşısının alınması məqsədi ilə qeydiyyat şöbəsi toplanmış sənədləri yoxlama aparılması üçün ərizə verən şəxsin yaşayış yeri üzrə rayon (şəhər) polis idarəsinə (şöbəsinə) göndərir. Rayon (şəhər) polis idarəsi (şöbəsi) sənədlər daxil olduğu vaxtdan 15 gün müddətində bütün sənədləri yoxlamaların nəticələri haqqında əsaslandırılmış rəylə birlikdə qeydiyyat şöbəsinə qaytarır.

Qeydiyyat şöbəsi və ya konsulluq idarəsi əldə olunmuş sənədlərə əsasən ərizənin məzmununu və yoxlamaların nəticələrini nəzərə alaraq, 15 gün müddətində ərizə verən şəxsin soyadının, adının, ata adının dəyişdirilməsinin mümkünlüyünü əks etdirən rəy tərtib edir. Adın, ata adının və soyadın dəyişdirilməsi mümkün hesab edilmədikdə, qeydiyyat şöbəsi və ya konsulluq idarəsi bundan imtina edilməsi barədə qərar çıxarır və bu barədə ərizə verən şəxsə məlumat verir".

□ **"Yeni Müsavat"**

Bakı-Astara yolu pullu olacaq

Qanunvericiliyə görə, ödənişli yola alternativ yol da ən az ona bərabər təmirli, keyfiyyətli olmalıdır, amma...

Bu il iyulun 1-nə "Azərbaycanda regional kommunikasiyaların inkişafı" layihəsi çərçivəsində Beynəlxalq Yenidənqurma və İnkişaf Bankının (IBRD - Dünya Bankı Qrupuna daxildir) təqdim etdiyi kreditin 97,08 %-i, yəni 63,1 milyon ABŞ dolları artıq istifadə olunub.

Dünya Bankının hesabatına əsasən, 2021-ci ilin dekabrında qüvvəyə minmiş layihənin ümumi dəyəri 96 milyon ABŞ dolları təşkil edir. Bu məbləğin 65 milyon ABŞ dolları IBRD krediti formasında təqdim olunub.

Layihə ölkədə təhlükəsiz, səmərəli və iqlim dəyişikliklərinə davamlı nəqliyyat əlaqələrinin qurulmasına, eləcə də Salyan-Biləsuvar (M3 magistralı - Ələt-Astara) avtomobil yolu boyunca əlaqələrin və bazarlara çıxışın yaxşılaşdırılmasına yönəlib. Onun 2026-cı il martın 31-dək tamamlanması nəzərdə tutulur.

Hesabatda qeyd olunur ki, layihənin səmərəli icrası nəticəsində müəyyən vəsaitə qənaət olunub və bu məbləğ dəhliz boyunca əlavə infrastrukturun yenidən qurulmasına yönəldirilib. "Yol bağlantısı" komponenti çərçivəsində bütün tikinti işləri, o cümlədən genişləndirilmiş həcm üzrə fəaliyyətlər artıq tamamlanıb. Ümumilikdə 67,35 km yol yenidən qurulub, 2,53 km yol təmir və asfaltlanıb, 1,3 km-lik yeni yol örtüyü döşənib, 10 yeni körpü ti-

kilib. Bu ilin iyun ayında Azərbaycan hökuməti IBRD-yə müraciət edərək layihə çərçivəsində qalan 2,3 milyon ABŞ dollarının Lənkəran və Masallı rayonlarında yerləşən iki körpünün yenidən qurulmasına yönəldilməsini təklif edib. Sözügedən körpülərin 6-7 ay ərzində tikilib istifadəyə verilməsi planlaşdırılır.

Hökumətin müraciətində bildirilir ki, layihənin icrası nəqliyyat axınının artmasına və yolun ətrafında yerləşən logistik və xidmət infrastrukturuna özəl investisiyaların cəlbinə təkan verib: "Bu səbəbdən kommersiya obyektlərinin dövlət vəsaiti hesabına maliyyələşdirilməsinə ehtiyac qalmayıb. Digər tərəfdən, M3 yolunun 193-cü və 197-ci kilometrində yerləşən, istismar baxımından müasir tələblərə cavab verməyən və təmiri iqtisadi cəhətdən əsaslandırılmayan iki köhnə körpünün dəyişdirilməsinin zəruriliyi vurğulanıb".

Yeni körpülərin söküntü, əlaqəli işlər, ümumi xərclər və ƏDV daxil olmaqla layihələndirilməsi və tikintisinin dəyəri 2,3

milyon ABŞ dolları səviyyəsində qiymətləndirilir. Bu işlərin daha əvvəl yol tikintisini həyata keçirən podratçı tərəfindən yerinə yetirilməsi nəzərdə tutulur. Belə yanaşma mövcud müqavilə çərçivəsində və layihənin satınalma komandası ilə razılaşdırılmış formada həyata keçiriləcək.

Dünya Bankı komandası bu vəsaitin yolkənarı ticarət infrastrukturunu deyil, köhnəlmiş və təhlükəli vəziyyətdə olan iki körpünün yenidən qurulmasına yönəldilməsini dəstəkləyib. Nəticədə layihə çərçivəsində inşa edilən müasir körpülərin sayı 12-yə çatacaq.

Sözügedən iki körpünün yenidən qurulması layihənin əsas məqsədlərindən biri olan M3 magistral yolunun ödənişli rejimə keçirilməsi planlarına xidmət edir. Bu körpülər köhnə M3 yolunun tam funksionallığını təmin edəcək və ödənişli yol istifadəyə verildikdən sonra onun üçün alternativ, pulsuz marşrut rolunu oynayacaq. Beləliklə, yenidənqurma regionda davamlı əlaqənin təmin olunması məqsədinə uyğun gəlir. Ödənişli sistemə keçid "Yol sektorunun dayanıqlığı" komponenti çərçivəsində hazırlanan "Avtomobil yollarından istifadəyə görə ödəniş üzrə Milli

Strategiya"da nəzərdə tutulub.

Bundan əlavə, bu komponent çərçivəsində intellektual nəqliyyat sistemlərinin (INS) tətbiqi vasitəsilə yol şəbəkəsinin idarə olunması və istismar səmərəliliyinin artırılması üçün texniki yardım göstərilir. Əsas istiqamətlər kimi ödənişli yol sisteminin tətbiqi və nəqliyyat vasitələrinin oxlar üzrə həddindən artıq yüklənməsinin qarşısının alınması müəyyən edilib.

İsveçin "Swedish National Road Consulting AB" şirkəti yol şəbəkəsinin idarə olunması strategiyaları, INS texnologiyalarının tətbiqi və ödəniş sistemləri üzrə Azərbaycan tərəfinə məsləhət xidməti göstərir.

Hesabatda qeyd olunur ki, bu tədbirlərin icrası artıq irəliləyiş mərhələsindədir. Əsas hesabatlar hazırlanıb və hazırda Dünya Bankında baxılır. Yekun nəticələrin 2025-ci ilin dekabr ayına qədər Azərbaycanın hökumət qurumları ilə razılaşdırılması gözlənilir. ("Report")

Nəqliyyat eksperti Elməddin Muradlı "Yeni Məşavət"ə açıqlamasında bildirdi ki, ödənişli yol məsələsi heç vaxt faciə olmayıb, heç vaxt da olmayaq, çünki Azərbaycanda bu təcrübə artıq var: "Bakı-Quba yolu ödənişlidir. Onun alternativini də vətəndaşların ixtiyarına verilib. Düzdür, alternativ yolun bəzi yerləri sökülüb dağılıb. Əslində, qanunvericiliyə görə, ödənişli yol çəkilsə, alternativ yol da ən az ona bərabər təmirli, keyfiyyətli olmalıdır. Sadəcə ödənişli yolun üstünlükləri odur ki, digər yollardan daha qısa, rahat, sürətli olur. Yaşayış məntəqələrindən keçmir. Haradasa işıqfor, dəmiryolu ilə rastlaşmırsan. Yəni insanlar o yoldan istifadə etməyə məcbur deyillər. Sadəcə seçim qarşısında qalanda bundan istifadə edilir. Onu qeyd edək ki, ödənişli yoldan kifayət qədər çox insan istifadə edir. Bakı-Quba Rusiya sərhədi yolundan pul variatında biz bunu görürük. Yerli camaat bu yoldan istifadə edir. Bu yol həm təhlükəsizdir. Aidiyyəti qurumlar ödənişli yol salarkən ödənişsiz yolun keyfiyyətinə diqqət yetirməlidirlər. Əks halda, qanunun tələbi pozulmuş olur".

Nigar HƏSƏNLİ,
"Yeni Məşavət"

Bakıdan rayonlara məsafə neçə km-dir?

Bakı şəhərindən Azərbaycanın rayonlarına qədər olan məsafənin nə qədər olduğu bir çox insanlar üçün maraq doğurur.

Ağcabədi rayonu - 282 km
 Ağdam rayonu - 327 km
 Ağdaş rayonu - 269 km
 Ağstafa rayonu - 482 km
 Ağsu rayonu - 150 km
 Astara rayonu - 296 km
 Balakən rayonu - 389 km
 Beyləqan rayonu - 280 km
 Bərdə rayonu - 314 km
 Biləsuvar rayonu - 173 km
 Cəbrayıl rayonu - 344 km
 Cəlilabad rayonu - 195 km
 Daşkəsən rayonu - 396 km
 Füzuli rayonu - 323 km
 Gədəbəy rayonu - 444 km
 Goranboy rayonu - 315 km
 Göyçay rayonu - 209 km
 Göygöl rayonu - 361 km
 Hacıqabul rayonu - 115 km
 Xaçmaz rayonu - 156 km
 Xızı rayonu - 93 km
 Xocalı rayonu - 347 km
 Xocavənd rayonu - 345 km
 İmişli rayonu - 204 km
 İsmayilli rayonu - 169 km
 Kəlbəcər rayonu - 441 km
 Kürdəmir rayonu - 194 km
 Qax rayonu - 342 km
 Qazax rayonu - 485 km
 Qəbələ rayonu - 209 km
 Qobustan rayonu - 84 km
 Quba rayonu - 160 km
 Qubadlı rayonu - 388 km
 Qusar rayonu - 221 km
 Laçın rayonu - 405 km
 Lerik rayonu - 289 km
 Lənkəran rayonu - 249 km
 Masallı rayonu - 208 km
 Naxçıvan Muxtar Respublikası - 549 km
 Neftçala rayonu - 175 km
 Oğuz rayonu - 257 km
 Saatlı rayonu - 178 km
 Sabirabad rayonu - 146 km
 Salyan rayonu - 117 km
 Samux rayonu - 357 km
 Siyəzən rayonu - 99 km
 Şabran rayonu - 132 km
 Şamaxı rayonu - 117 km
 Şəki rayonu - 291 km
 Şəmkir rayonu - 400 km
 Şuşa rayonu - 370 km
 Tərtər rayonu - 361 km
 Tovuz rayonu - 440 km
 Ucar rayonu - 232 km
 Yardımlı rayonu - 265 km
 Yevlax rayonu - 299 km
 Zaqatala rayonu - 359 km
 Zəngilan rayonu - 406 km
 Zərdab rayonu - 250 km

Pullu yol ideyası necə və harada yarandı?

Mütəxəssislərin fikrincə, Avropada ən keyfiyyətli yollar ödənişli olanlardır

Dünya praktikasında ödənişli yollar ilk dəfə 17-ci əsrdə Böyük Britaniyada tətbiq olunub: yerli qurumlar ticarətin çiçəkləndiyi bir dövrdə ölkədə daxilində yeganə nəqliyyat növü olan quru yollara qulluq etməyə vəsait tapmırdılar. Buna görə də parlamentin qərarı ilə yolların idarəçiliyi üçün özəl - dövlət əməkdaşlığı formatında qurumlar yaradılıb.

Daha sonra bu sahədə böyük sıçrayış qeydə alınıb. 18-ci əsrin əvvəllərində xüsusilə geniş inkişaf edən "yol trastları" yolların təmirinə kreditlər cəlb edir, yoldan toplanan pulu isə onun qaytarılmasına yönəldirdilər. Həmin əsrdə Böyük Britaniya və ABŞ-da yol trastları bumu yaşanır. 19-cu əsrin əvvəllərindən dəmiryol və su nəqliyyatının yüksək inkişafı pullu yolların "bazarını bağlayır". Hər iki ölkədə minlərlə yol trastı müflis olur, fəaliyyətini dayandırır. Düz bir əsrlik fa-

silədən sonra 20-ci əsrin əvvəllərində pullu yollar yenidən çoxalmağa başlayır. Buna isə avtomobil sənayesinin sürətli inkişafı təkan verir. ABŞ-dan başlanan bu proses tezliklə Avropaya da yayılır.

Ödənişli yollar ya dövlət korporasiyaları, ya da özəl şirkətlər tikirlər. Tikintiye və saxlanmaya

çəkilən xərclər yoldan toplanan ödənişlər hesabına bağlanırlar. Hazırda ABŞ-da olan 90 min kilometrlik federal yolların 10 min kilometri ödənişlidir. Pul (50 sentdən 15 dollara qədər) adətən körpü və tunel olan ərazilər üçün alınır. Ödənişli yollarla birlikdə ABŞ-da mütləq eyni səviyyədə ödənişsiz yol da olur: sürü-

cülərə seçim imkanı vermək üçün. Bu yollarda fərq yalnız hərəkət sürətinə görə olur.

Avropada pullu yollar "A" hərfi, pulsuz yollar isə "N" hərfi ilə işarələnilir. Mütəxəssislərin fikrincə, Avropada ən keyfiyyətli yollar ödənişli olanlardır. Avropada da pullu yollarda haqq ümumi yolun uzunluğuna

görə deyil, yalnız keçilən tunel,

körpü və estakadalarla görə alınır. Yeni bu tikintilər olmayan yerlər üçün pul hesablanmır. Tariflər nəqliyyat vasitəsinin növünə və məsafəyə görə hesablanır. Məsələn, İspaniyada Madriddən Barakas aeroportuna getmək üçün cəmi 1,75 avro ödənilirsə, Madriddən Barselonaya getmək üçün (200 km) 30 avro ödəmək lazım gəlir. Ümumiyyətlə, İspaniya pullu yolların çoxluğu ilə digər Avropa ölkələrindən öndə gedir. Lakin burada alternativ və pulsuz yollar da çox keyfiyyətli olduğu üçün ispanlar daha çox

ikinciləri seçirlər.

Çində isə vəziyyət heç də ürekaçən deyil. Belə ki, ölkədə pullu yollara alternativ tapmaq müşkül məsələdir. Ödənişli yollarda gediş haqqı isə hər kilometr üçün 8 sentdir.

Pullu yolları postsovet ölkələrindən ən tez tətbiq edən Rusiya olub. 90-cı illərdən başlayaraq ölkədə belə yollar dövlət tərəfindən inşa edilib, 2007-ci ildən sonra isə özəl bölmə də prosesə cəlb olunub. Hazırda Rusiyada 11 federasiya subyektinin ərazisində 1100 km federal və regional əhəmiyyətli yol ödənişlidir.

ÜSAVAT

Son səhifə

N 134 (8744) 2 avqust 2025

Avqust

Çində 18-ci mərtəbədən yıxılan üçyaşlı uşaq sağ qaldı

Çinin Hancjou şəhərində üçyaşlı uşaq 18-ci mərtəbənin pəncərəsindən yıxıldıqdan sonra sağ qalıb. Bu barədə məlumatı "South China Morning Post" nəşri yayıb. Uşaq evdə babası və nəvəsinin yanında qalıb. Onlar uşağın yatdığı düşünərək mağazaya getmək qərarına gəliblər. Oğlan uşağı yuxudan oyanaraq vanna otağına gedib və hamam üçün taxtaçıqın üzərinə çıxıb. Onun üstündə isə qoruyucu hərmaqlığı olmayan pəncərə yerləşib. Uşaq müvaziniyyətini itirərək yıxılıb.

Yoldan keçən yerli sakin uşağı yerə tapıb. Atası hesab edir ki, uşağın yıxılma trayektoriyası 17-ci mərtəbədəki açıq pəncərə səbəbindən dəyişib. Bu səbəbdən uşaq kənardakı ağacın üstünə düşüb və bu zərbənin gücünü zəiflədib. Uşağın sol qolunda sınıq, onurğa sütununda və daxili orqanlarında zədələnmələr aşkar edilib.

Uzunömürlü ailələrin dağılma səbəbləri açıqlandı

Uzunömürlü ailələrdə boşanmanın 2 əsas səbəbi var. Bunu münasibətlər üzrə ekspert Mliq Bennett bildirib. Bennett əmindir ki, uzun illər evli olan cütlüklərdə boşanma spontan baş vermir. Adətən bu qərar üçün sərt illər ərzində toplanır. Bennett hesab edir ki, bu baxından ən dağıdıcı amil münasibətlərə ləqeyd yanaşmadır. Onun fikrincə, hər şey hər hansı stresli vəziyyətdən başlayır. "Cütlük ünsiyyət qurmağı dayandırır, tədricən onların münasibətləri əhəmiyyətini itirir", - Bennett qeyd edib.

Ekspert nikaha son qoyan qəti amil kimi cütlüyün bir-birini dinləmək istəməməsini göstərib. Onun sözlərinə görə, belə cütlüklərdə kişilər və qadınlar öz nəzarət nöqtəsini sərt şəkildə sübut etməyə çalışır, tənqid edir və haqlı olduqlarını sübut etmək ideyasına aludə olurlar.

"Belə hallarda mən adətən deyirəm ki, seçim etməli olacaqsınız: ya siz haqlısınız, ya da evlisiniz", - Bennett fikrini tamamlayıb.

Kondisioner effekti yaradan təbii bitki

Yay aylarında bir çox insan elektrik enerjisi xərclərini artırmadan evlərini sərin saxlamağın yollarını axtarır. Lakin təbiət bu məsələdə bizə yardım edə bilər, söhbət havanı effektiv şəkildə soyudan dekorativ bitkidən gedir. Xoş ətirli jasmin bitkisi evdə temperaturu əhəmiyyətli dərəcədə aşağı salmaq iqtidarındadır. Məlumatda qeyd olunur ki, jasmin bitkisinin yarpaqları havadakı suyu buxarlandıraraq ətraf mühiti təbii şəkildə soyudur. Bitkinin sıx yarpaqları isə istilikdən qoruyur və günəş şüalarını filtr edir.

Yaxşı inkişaf etmiş jasmin dərəcə selsiyə qədər endirə havanın temperaturunu 3-4 bilər. Xüsusilə gecə saatla-

rında bu bitki tərəvətlə ətri ilə rahatlıq hissi yaradır. Dözümlü və qulluq baxımından iddiasız olan jasmin, evinizə həm gözəllik, həm də sərinlik gətirərək yay istisində əsl xilas-karınıza çevrilə bilər.

ABS-də 30 il sonra "doğulan" uşaq - Tibb tarixində ilk

ABS-də tibb tarixində nadir hadisə baş verib. 30 il ərzində dondurularaq saxlanılan embriondan uşaq dünyaya gəlib.

Oxu.Az xəbər verir ki, bu barədə "MIT Technology Review" elmi jurnalı məlumat yayıb.

Ohayo ştatından olan bir ər-arvad 1994-cü ildə IVF (orqanizmdən kənar, embriologiya laboratoriyasında aparılan süni mayalanma) proseduru keçmiş bir qadının embrionunu "övladlığa götürüblər". Həmin vaxt həkimlər dörd embrion əldə edə bilmişdilər. Onlardan biri süni mayalanma üçün istifadə olunub və nəticədə bir qız uşağı dünyaya gəlib.

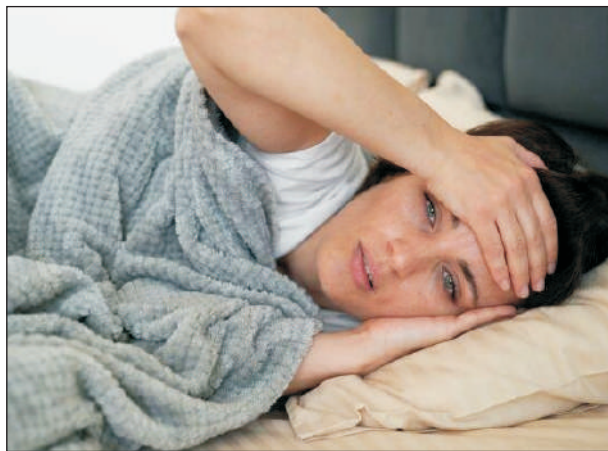
Qadın qalan üç embrionu gələcəkdə istifadə üçün donduraraq saxlamağı planlaşdırsa da, sonradan onları xüsusi hüceyrə saxlama və embrion övladlığa götürmə ilə məşğul olan xristian agentliyinə bağışlamağa qərar verib.

Embrionun "övladlığa götürülməsi" - donor və qəbul edən valideynlərin embrionu kimə ötürəcəklərinə və ya kimdən qəbul edəcəklərinə qərar verdikləri bir hüceyrə saxlama üsuludur. Bu cür xidmətləri, adətən, embrionun mənəvi baxımdan doğulmuş uşaqla eyni dəyərə sahib olduğuna inanən xristian agentlikləri təklif edir.

Bunları bilirsinizmi?

- * Yumurtanı bişirərkən onun küt tərəfindən iynə ya da sancaq ilə dəşik açılrsa, o sınımaz.
- * Soda tam neytrallaşsın deyə xəmir yoğurarkən sodanın üstünə bir az sirkə, ya da limon şirəsi tökmək lazımdır. Sodalı xəmiri çox yoğurmurlar, çünki yapxır və yumşaq olmur.
- * Əgər xəmirin tez acımasını istəyirsinizsə, xəmirə bir neçə makaron batırın.
- * Əti saxlamaq istəyirsinizsə yumayın, çünki əti yuyanda tez xarab olur.
- * Əti bişirərkən yaxşı bulyon almaq istəyirsinizsə soyuq suya, ətin özünün dadlı olmasını istəyirsinizsə, isti suya salın.
- * Əti bişirməmişdən əvvəl duzlamayın, çünki duzdan onun şirəsi çıxır bu da onun keyfiyyətinin itməsinə səbəb olur.
- * Təzə südün işıqda saxladığıda tərkibindəki A və C vitaminləri itir.
- * Südə şəkər (1 l südə 1 çay qaşığı) qatıb qaynatdıqda uzun müddət təzə qalır və vitaminləri itmir.
- * Çəyirdəklə meyvələrdən bişirilmiş kompotları 1 ildən artıq saxlamaq olmaz. Çünki çəyirdəkdə qaldıqca həyat üçün təhlükəli olan sianid turşusu əmələ gəlir.
- * Bir çoxları mürəbbəni mis ləyənlərdə bişirirlər, məsləhət görülür ki, mürəbbə ləyəndən tez boşaldılsın, çünki mürəbbədə zəhərli maddələr əmələ gələ bilər.
- * Büzülmüş almaları bir neçə saatlığa soyuq suda saxlasanız almalar əvvəlki görkəmini alar.

Bu saatlarda yatanlar risk altındadır

Uzun illərdir sağlam qalmaq üçün gündə 8 saat yuxunun kifayət etdiyi düşünülürdü. Lakin yeni araşdırmalar göstərir ki, təkə yuxunun müddəti yox, vaxtı və nizamu da sağlamlıq üçün həlledici rol oynayır.

Alimlər gec saatlarda yatmağın çox ciddi xəstəliklərlə əlaqəli olduğunu sübut ediblər.

Gec yatanlarda ölüm riski 53% artır

Pekin Universitetinin professoru Dr. Shengfeng Wang-ın rəhbərlik etdiyi genişmiqyaslı araşdırma zamanı 88 min insanın yuxu rejimi 7 il boyunca izlənilib. Aşkarlanıb ki, nizamsız yuxu rejimi 172 müxtəlif xəstəliyin 23 faizi ilə əlaqəlidir və bu vəziyyət ölüm riskini 53 faiz artırır.

Qaraciyər, diabet və sinir sistemi risk altındadır

Araşdırma nəticələrinə görə, gecə saat 00:30-dan sonra yatanlarda qaraciyər sirozu riski 2.5 dəfə artır. Qanqrena riski 2 qat, Parkinson xəstəliyi 37%, 2-ci tip diabet isə 36% daha çox qeydə alınıb.

Sadəcə "çox yatmaq" kifayət etmir

Tədqiqatçılar bildirirlər ki, yalnız yuxunun müddətinə diqqət yetirmək problemi həll etmir. 172 xəstəliyin 58 faizi yuxunun keyfiyyətsizliyi və vaxtıdakı nizamsızlıqla əlaqəlidir.

"Çox yatanlar" əslində kifayət qədər yatmırlar

Yayılmış bir inanca görə, doqquz saatdan çox yatmaq infarkt riskini artırır. Lakin yeni ölçmələr göstərib ki, bu insanlar əslində gecə boyunca tez-tez oyanır və real olaraq altı saatdan az yatırlar.

Orqanizmin bioloji saati pozulanda...

Alimlər vurğulayır ki, bioloji saatin - yeni sirkadiyalı ritmin - pozulması immun sistemə, hormonlara və maddələr mübadiləsinə birbaşa təsir edir. Məsələn, KOAH və böyrək çatışmazlığı kimi xəstəliklərin inkişafı bu ritmin pozulması ilə əlaqələndirilir.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500